شىنجاڭ مائارىپى گېزىتى

新疆教育报

(سىناق 28 - سان)

1990 - يىل 23 - نويابىر

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN65 — 0060/G ۋەكالەت نومۇرى: 140 — 57

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ يېتەكچىلىكىدە نەشر قىلىنىدۇ

خې دۇڭچاڭ سىچۈەن داشۆنىڭ ئىجتىمائىي پەنلەر ئىسلاھاتى سۆھبەت يىغىنىدا مۇنداق دەپ تەكىتلىدى:

ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ئىجتىمائىي ئەمەلىيەتكە تېخىمۇ كۆپ ئارىلىشىشى كېرەك

«جۇڭگو مائارىپى گېزىتى» خەۋىرى. دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى خې دۇڭچاڭ سىچۈەن داشۆنىڭ پارتىيە، مەمۇرىيەت رەھبەرلىرى ۋە كادىرلار بىلەن ئۆتكۈزگەن ئۇنىۋېرسال ئالىي مەكتەپلەرنىڭ ئىجتىمائىي پەنلەر ئىسلاھاتى سۆھبەت يىغىنىدا سىچۈەن داشۆنىڭ پەلسەپە فاكۇلتېتى ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ ۋەزىپە ئېلىپ پراكتىكا قىلىش ئۇسۇلىنى مۇئەييەنلەشتۈردى ۋە ئۇنى ناھايىتى ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشكەن، دەپ ھېسابلىدى. ئۇ مۇنداق دەپ تەكىتلىدى: ئىجتىمائىي پەنلەر ئىسلاھاتى ۋە تەرەققىياتىنىڭ ئاچقۇچى كەسىپ دائىرىسىدە ماركسىزمنى ئەمەلىيەت بىلەن قانداق قىلىپ ياخشى بىرلەشتۈرۈشتە.

خې دۇڭچاڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: پەلسەپە ۋە ئىجتىمائىي پەنلەرنىڭ ئەمەلىيىتى نەدە؟ ئۇنىڭ ئەمەلىيىتى مۇھىمى. مەكتەپ ئىچىدە ئەمەس، جەمئىيەتتە بولىدۇ. ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ئىدارە، ئورگانلارغا بېرىپ پراكتىكا قىلسىلا بولمايدۇ. ئىجتىمائىي ئەمەلىيەتكە كۆپرەك ئارىلىشىشى كېرەك. بۇ، دۆلەت ئەھۋالىنى چۈشىنىشنى ئۈستۈرۈپلا قالماي، دۇنيا قارىشنى شەكىللەندۈرۈشكىمۇ زور تەسىر كۆرسىتىدۇ. ياشلار ئىدىيىۋى-سىياسىي نىشان مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتا شەخس بىلەن جەمئىيەتنىڭ مۇناسىۋىتى مەسىلىسىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشى كېرەك. بۇمۇ ئىجتىمائىي ئەمەلىيەت بىلەن ئارىلىشىش ئارقىلىقلا ھەل بولىدۇ. دۆلەت ئەھۋالىنى چوڭقۇر، ئەتراپلىق چۈشىنىش ئاسان ئەمەس. ئەگەر ئالىي مەكتەپ باسقۇچىدا جەمئىيەتتىن ئۆگىنىشكە ئېتىبار بېرىشنى بىلسە، جەمئىيەتنى، دۆلەت ئەھۋالىنى چۈشىنىشنىڭ ئاسان ئەمەسلىكىنى تونۇپ يەتسە، ئۆزىنى ناھايىتى زور دەرىجىدە ئالغا باستۇرالايدۇ. جۇڭگونى چۈشىنىش ئۈچۈن يېزىلارنى چۈشىنىش كېرەك. مانا بۇ بىزنىڭ دۆلەت ئەھۋالىمىز.

خې دۇڭچاڭ مۇنداق دېدى: ئېلىمىز سوتسىيالىستىك دۆلەت. تارىختىكى «سول»چىللىق خاتالىقلىرىمىزنى تۈزىتىشىمىز كېرەك. ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ ھەممىسى زۆرۈر. لېكىن مائارىپىمىزنىڭ سوتسىيالىستىك خاراكتېرىنى ۋە ماركسىزمنىڭ يېتەكچىلىك ئورنىنى ئۆزگەرتىۋېتىشكە بولمايدۇ. بىزنىڭ مائارىپىمىزنىڭ ئۈستۈنلۈكى ۋە ماھىيىتى شۇ يەردە. بىزنىڭ دۇنيانى تونۇش ۋە ئۆزگەرتىشىمىزگە يەنىلا ماركسىزم يېتەكچىلىك قىلىدۇ. بۇ ئەڭ ئىلمىي ئىدىيىۋى قورال. ياش ئوقۇتقۇچىلار ۋە ئوقۇغۇچىلار ماركسىزمنى ئۆگىنىشتە چوقۇم ئەمەلىيەت بىلەن بىرلەشتۈرۈشى كېرەك. ئۇنداق قىلمىغاندا ماركسىزمنى ھەقىقىي چۈشەنگىلى بولمايدۇ. ئالىي مەكتەپلەردىكى ئىجتىمائىي پەنلەر جۇڭگوچە ئالاھىدىلىككە ئىگە سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇش ئۈچۈن خىزمەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ تەرەققىياتى ھەر قايسى پەنلەر ئۆز دائىرىسىدە ماركسىزمنى ھازىرقى زامان دەۋر ئالاھىدىلىكى ۋە جۇڭگونىڭ ئىجتىمائىي ئەمەلىيىتى بىلەن قانداق بىرلەشتۈرۈشكە باغلىق.

خې دۇڭچاڭ يەنە مۇنداق دېدى: مەيلى تەبىئىي پەن ئوقۇغۇچىلىرى ياكى ئىجتىمائىي پەن ئوقۇغۇچىلىرى بولسۇن، ھەممىسىلا تەبىئىي پەن ۋە ئىجتىمائىي پەن بىلىملىرىنى بىلىشى كېرەك. تەبىئىي پەن ئوقۇغۇچىلىرى قانداق ئادەم بولۇش ۋە ئىشلارنى قانداق ئويلاشنى بىلىشى، ئىجتىمائىي پەننى ئۆگىنىشى كېرەك. ئىجتىمائىي پەن ئوقۇغۇچىلىرى زامانىۋىلاشتۇرۇشقا يۈزلىنىشى لازىم. تەبىئىي پەننى چۈشەنمىسە، نېمىنىڭ تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش ئىكەنلىكىنى چۈشەنمەيدۇ. بۇ بىر نەچچە تەرەپنى ياخشى ھەل قىلغاندا، ئوقۇغۇچىلارنى بىر قەدەر مۇكەممەل بىلىمگە ئىگە قىلغىلى بولىدۇ. بىز مائارىپ ئىسلاھاتىدا بۇ مەسىلىلەرگە دىققەت قىلىشىمىز كېرەك.

خې دۇڭچاڭ ئاخىرىدا مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: ئىجتىمائىي پەنلەر ئىسلاھاتىدا ۋەزىپە ناھايىتى ئېغىر.

مەملىكەتلىك 2 - نۆۋەتلىك يالقۇن پىلانى ۋە يېزا مائارىپى ئىسلاھاتى سىناق ناھىيىلەر خىزمەت يىغىنى يېپىلدى

يېزا مائارىپى ئىسلاھاتىنى قەتئىي تەۋرەنمەي ئىلگىرى سۈرەيلى

مەملىكەتلىك 2- نۆۋەتلىك يالقۇن پىلانى ۋە يېزا مائارىپى ئىسلاھاتى بويىچە سىناق ناھىيىلەر خىزمەت يىغىنى 1- نويابىر يېپىلدى. يىغىنغا قاتناشقان ۋەكىللەر نەزەرىيە، ئەمەلىيەت ۋە كونكرېت ئۇسۇللاردىن ئىلھاملىنىپ، پائال ئالغا ئىنتىلىپ، جاپاغا چىداپ تىرىشىپ ئىشلەپ، جۇڭگونىڭ يېزا مائارىپى ئىسلاھاتىنى ئىلگىرى سۈرىدىغانلىقلىرىنى بىلدۈرۈشتى.

ۋەكىللەر ۋېنجياڭ، گۇاڭخەنلەردە مائارىپنى ئېكىسكۇرسىيە قىلغاندىن كېيىن «سىچۈەننىڭ يېزا مائارىپى ئىسلاھاتىدىكى تەرەققىياتىنىڭ مۇنداق تېز بولۇشىنى، ئۈنۈمىنىڭ مۇنداق يۇقىرى بولۇشىنى خىيال قىلمىغانىكەنمىز» دېيىشتى. ۋەكىللەر بۇ جايلاردىكى پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىنىڭ مائارىپقا ھەقىقىي تۈردە ئەھمىيەت بېرىپ، مائارىپ... لىكىنى؛ مەكتەپنىڭ ئاساسىي قۇرۇلۇشىغا ئەھمىيەت بېرىپ، ئادەم تەربىيىلەشكە ياخشى مۇھىت ياراتقانلىقىنى؛ رەھبەرلىكتىن تارتىپ ئىشچى-خىزمەتچىلەرگىچە ھەممىسىنىڭ بىر خىل كۈچلۈك ئالغا ئىنتىلىش، يېڭىلىق يارىتىش روھى بارلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلىشتى.

دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى ۋاڭ مىڭدا يىغىننى خۇلاسىلىدى. ئۇ، گۇاڭخەن، ۋېنجياڭلارنىڭ تەجرىبىلىرىنى تولۇق مۇئەييەنلەشتۈرگەندىن كېيىن، ھەر قايسى سىناق ناھىيىلەردىن «مەملىكەت بويىچە يېزا مائارىپىنى ئۇنىۋېرسال ئىسلاھ قىلىش سىناق رايونلىرى خىزمەت تېزىسى» (سىناق نۇسخا) نى ئەستايىدىل تەتقىق قىلىپ، «تېزىس»تا ئوتتۇرىغا قويۇلغان نىشاننى ئىشلەتكىلى بولىدىغان تەدبىرگە ئايلاندۇرۇشنى، نۇقتىلارنىڭ سەۋىيىسىنى ئۈستۈرۈپ، دائىرىلەرنى ... سىناق رايونلىرىنىڭ خىزمىتىگە كۆڭۈل قويۇپ يېتەكچىلىك قىلىپ، ئەمەلىي ھەرىكىتىمىز ۋە ياراتقان تۆھپىلىرىمىز بىلەن جەمئىيەتنىڭ كۆڭۈل بۆلۈشىنى ۋە قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈشىمىز كېرەك.

قانداق قىلغاندا ھەر دەرىجىلىك يېزا تەلىم-تەربىيە تارماقلىرىنى بىر تۇتاش پىلانلاپ ماسلاشتۇرۇشنى كۈچەيتىش ۋەكىللەر ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلىدىغان مەسىلە. ۋاڭ مىڭدا گوۋۇيۈەن سىياسەت تەتقىقات ئىشخانىسىنىڭ بۇ مەسىلىنى كېلەر يىللىق مۇھىم تەتقىقات تۈرلىرى قاتارىغا كىرگۈزگەنلىكىنى ئېيتتى.

ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى يېڭى يىل ئالدىدىكى خىزمەتلەرنى ئورۇنلاشتۇردى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئەركىن مۇھەممەت خەۋەر قىلىدۇ: 11-ئاينىڭ ... دە قىلىنغان مۇھىم سۆزىنى ئەستايىدىل ئۆگىنىپ، ئۇنىڭ روھ... گەن «مۇقىملىق ۋە تەرەققىيات» نىڭ روھىي ماھىيىتىنى چوڭقۇر

9-كۈنى مائارىپ كومىتېتى يىغىن چاقىرىپ، مائارىپ كومىتېتى ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق ئورۇنلارنىڭ يېڭى يىل ئالدىدىكى خىزمەتلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى:

1. يولداش جياڭ زېمىننىڭ شىنجاڭدا خىزمەتلەرنى تەكشۈرگەن

كېڭەيتىشنى ياخشى ئىشلەشنى تەلەپ قىلدى. ئۇ مۇنداق دېدى: دۆلەت مائارىپ كومىتېتى كېلەر يىلى سىناق باھالىمىرىنى بىر قېتىم تەكشۈرىدۇ. شۇڭا، مائارىپ تارماقلىرى يۈكسەلىشنىڭ تاغنى يۆتكەش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ،

نىڭ ستراتېگىيىلىك ئورنىنى ئەمەلىيلەشتۈرگەنلىكىنى؛ ھۆكۈمەتنىڭ بىر تۇتاش پىلانلاش ئىقتىدارىنى تولۇق جارى قىلدۇرغانلىقىنى؛ مائارىپقا بولغان يېتەكچى ئىدىيىنى توغرىلاپ، مەكتەپ باشقۇرۇش ئۇنۇمىنى ئۆستۈرگەن

ھەممى ماھىيىتىنى چوڭقۇر ئۆزلەشتۈرۈپ ۋە ئۇنى قىبلىنامە قىلىپ، خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلەش كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى پارتگورۇپپىسىنىڭ شۇجىسى جاڭ ياڭ يولداش جياڭ زېمىننىڭ سۆزىنى قانداق ئەستايىدىل ئۆگىنىش توغرىسىدا كونكرېت تەلەپلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى. 1) «سۆز»گە باشتىن-ئاياغ سىڭدۈرۈل-

ئۆزلەشتۈرۈپ، مائارىپ تارماقلىرىنىڭ ئۆۋەتتىكى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى مۇقىملىق خىزمىتىنى يەنىمۇ ياخشى ئىشلەش كېرەك. 2) «6-مەسىلە، كۆچنى مەركەزلەشتۈرۈپ ئىنگىلىكنى راۋاجلاندۇرۇش توغرىسىدا»نى ئۆگەنگەندە، ياۋروپا-ئاسىيا چوڭ قۇرۇقلۇق كۆۋرۈكىنىڭ ئۇتاشتۇرۇلۇشى. شىنجاڭنىڭ

(ئاخىرى 2 - بەتتە)

ئىسلاھاتىدا ۋەزىپە ناھايىتى ئېغىر. ئەمەلىيەت بىلەن باغلاشنى باشقا، كەسىپ قۇرۇلمىسىمۇ تەتقىق قىلىشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئاساسىي كۇرس قاتلىمىدا نەزەرىيىۋىلىكى كۈچلۈكرەك بولغان كەسىپلەرگە ئوقۇغۇچىلارنى ئازراق قوبۇل قىلىش، ئەمەلىيەتچانلىقى كۈچلۈكرەك بولغان كەسىپلەرگە كۆپرەك قوبۇل قىلىش لازىم.

شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتى ئۈچۈن كۈرەش قىلايلى

باش ماقالە

باش شۇجى جياڭ زېمىن شىنجاڭدا خىزمەتلەرنى تەكشۈرۈش مەزگىلىدە، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەر قايسى جەھەتتىكى خىزمەتلىرىگە نەچچە-نەچچە قېتىم مۇھىم يوليورۇقلارنى بەردى، شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مائارىپ خىزمىتىگە قارىتا ئەستايىدىل ھەم يوليورۇقلارنى بەردى. يولداش جياڭ زېمىن ئۆز سۆزىدە ئېگىزدە تۇرۇپ يىراقنى نەزەر سالغان، سۆزلىرىگە ماركسىزم-لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسى سىڭدۈرۈلگەن، ماتېرىيالىستىك دىئالېكتىكا ۋە پارتىيىنىڭ ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتىن ئىبارەت ئىدىيىۋى لۇشيەنى سىڭدۈرۈلگەن. رايونىمىز ھەر مىللەت خەلقىنىڭ «مۇقىملىقنى ئويلاش، ئىتتىپاقلىقنى ئىستىلىش، تەرەققىياتنى ئارزۇ قىلىش، باي ۋە قۇدرەتلىك بولۇشقا ئىنتىلىش»تەك ئورتاق ئارزۇسى ۋە ئىرادىسى مەركەزلىك ئەكس ئەتكەن، تۈرلۈك خىزمەتلىرىمىزنىڭ نىشانى ئېنىق كۆرسىتىلگەن بولۇپ، شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتا زور يېتەكچىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە. نۆۋەتتە، رايونىمىز مائارىپ سېپىدە يولداش جياڭ زېمىننىڭ سۆزىنىڭ روھى ئەستايىدىل يەتكۈزۈلمەكتە، ئۆگىنىلمەكتە ۋە ئومۇميۈزلۈك ھالدا ئىزچىل ئەمەلىيلەشتۈرۈلمەكتە. بىز ئۇنى نۆۋەتتىكى ھەم-

مىدىن مۇھىم ۋەزىپە قىلىپ، ھەقىقىي تۇردە چىڭ ۋە ياخشى تۇتۇشىمىز لازىم.

مۇقىملىق ۋە تەرەققىيات — يولداش جياڭ زېمىننىڭ شىنجاڭ خىزمەتلىرىگە بەرگەن يوليورۇقلىرىنىڭ جەۋھىرى. يولداش جياڭ زېمىننىڭ سۆزىنىڭ روھىنى ئۆگىنىش ۋە ئىزچىللاشتۇرۇشتىكى ئەڭ تۈپ نۇقتا — مۇقىملىق ۋە تەرەققىياتنىڭ مەنىسىنى چوڭقۇر ئۆزلەشتۈرۈپ، مۇقىملىق ۋە تەرەققىياتتىن ئىبارەت بۇ چوڭ ئىشنى زېھنىمىزنى مەركەزلەشتۈرۈپ ياخشى ئىشلەشتىن ئىبارەت. پارتىيىنىڭ 13 - نۆۋەتلىك 4 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، بىز مائارىپتىكى سەۋەنلىكلەر ئۈستىدە چوڭقۇر ئويلىنىپ، تەجرىبە - ساۋاقلارنى ئەستايىدىل يەكۈنلەپ، بىر قاتار تەدبىرلەرنى قوللىنىش ئارقىلىق بىر قولدا چىڭ، بىر قولدا بوش تۇتۇش ھالىتىنى يېڭىپ، پارتىيە قۇرۇلۇشى ۋە ئىدىيىۋى - سىياسىي خىزمەتنى كۈچەيتىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مائارىپ سېپىدە يېڭى بورۇلۇش ھاسىل قىلدۇق. نۆۋەتتە، بىز يولداش جياڭ زېمىننىڭ سۆزىنى ئۆگىنىش ئارقىلىق، مۇقىملىق ۋە تەرەققىيات خىزمىتىنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلىشىمىز كېرەك.

يولداش جياڭ زېمىن: مۇقىملىقنى ساقلاش ۋە ئىمىلكى تەرەققىي قىلدۇرۇش — دىئالېكتىك بىرلىكتىن ئىبارەت، مۇقىم بولغان سىياسىي ئالدىنقى شەرت بولمىسا،

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

مائارىپ سىستېمىسى بويىچە تۇنجى قارار مۇپەتتىشلەر كۇرسى ئېچىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئەركىن مۇھەممەت خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى يېقىندا مائارىپ سىستېمىسى بويىچە تۇنجى قارار مۇپەتتىشلەر كۇرسى ئاچتى. كۇرستا مۇتەخەسسىسلەر تەكلىپ قىلىنىپ «مۇپەتتىشۇناسلىق»، «مۇپەتتىشلىككە دائىر دېلولار ئۈستىدە تەھلىل» قاتارلىق دەرسلەر ئۆتۈلدى. دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇدىر ياردەمچىسى جۇيۇلى قاتارلىق يولداشلارنىڭ 1990 - يىللىق مەملىكەتلىك مائارىپ مۇپەتتىشلىكى خىزمىتى يىغىنىدا سۆزلىگەن سۆزلىرى ئۆگىنىشكە ئويۇشتۇرۇلدى؛ دۆلەت مائارىپ

كومىتېتى مۇدىرىنىڭ 9 - نومۇرلۇق بۇيرۇقى. «مائارىپ سىستېمىسىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى مۇپەتتىشلىككە ئائىت بەلگىلىمىلەر»، دۆلەت مۇپەتتىش مەھكىمىسىنىڭ «مائارىپ خىراجىتى بويىچە مۇپەتتىشلىك خىزمىتىنى كۈچەيتىش ھەققىدىكى پىكرى توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇشى» ئۆگىنىلدى، مۇزاكىرە قىلىندى؛ كۇرس «مائارىپ سىستېمىسىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى مۇپەتتىش ۋە نازارەت قىلىش تۈزۈمىنى ئورنىتىش، مۇكەممەللەشتۈرۈش، مائارىپ مۇپەتتىشلىك خىزمىتىنى كۈچەيتىشكە دائىر مەسىلىلەر»، «يېزا مائارىپى قوشۇمچە

راسخوتىنى مۇپەتتىش قىلىشقا ئائىت مەسىلىلەر»؛ «مائارىپ مەخسۇس خىراجىتىگە نىسبەتەن ئومۇم مۇپەتتىشلىككە دائىر مەسىلىلەر» ئۈستىدە مەخسۇس تېمىدا لېكسىيە ئويۇشتۇردى. كۇرسانتلار ئۆز جايىنىڭ مائارىپ خىراجىتىنىڭ باشقۇرۇلۇش ۋە ئىشلىتىلىش ئەھۋاللىرى ئۈستىدە پىكىر ئالماشتۇردى.

كۇرستا مائارىپ كومىتېتى مۇپەتتىش باشقارمىسىمۇ كۆپچىلىك كۆڭۈل بۆلىدىغان مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرگە چۈشەنچە بەردى.

تۇرپان، قۇمۇل ۋىلايەتلىرىدە گېزىتىمىز ئىختىيارىي مۇخبىرلىرى يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

قۇمۇل ۋىلايىتىنىڭ مۇئاۋىن ۋالىيسى توختىخان ئىسمايىل يىغىندا مۇھىم سۆز قىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز جۇمە ئابدۇغېنى خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىغا ئاساسەن، شىنجاڭ مائارىپى گېزىت-ژۇرنال نەشرىياتى 3- نويابىردىن 6- نويابىرغىچە تۇرپان ۋىلايىتىنىڭ تۇرپان شەھىرى ۋە توقسۇن، پىچان ناھىيىلىرىدە؛ 8- نويابىردىن 10- نويابىرغىچە قۇمۇل ۋىلايىتىدە ئىختىيارىي مۇخبىرلار خىزمىتى يىغىنى ئۆتكۈزدى. تۆت دائىرە بويىچە ئېچىلغان يىغىنلاردا نەشرىياتىمىزنىڭ باشلىقى، مۇئاۋىن باش مۇھەررىر يولداش ھامۇت ياسىن جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئۈچ ۋىلايەت، ئىككى ئوبلاست بويىچە ئۈچ دائىرىدە ئېچىلغان ئىختىيارىي مۇخبىرلار يىغىنلىرىنىڭ روھىنى، ئاپتونوم

رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى يولداش نۇر تېيىپنىڭ شۇ يىغىنلاردا سۆزلىگەن سۆزىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىنى يەتكۈزدى. يىغىنلاردا يەنە ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ (1990) 15- نومۇرلۇق ھۆججىتى يەتكۈزۈلدى ۋە ئىختىيارىي مۇخبىرلار پونكىت (گۇرۇپپا)لىرىنى قۇرۇش، كەڭ دائىرىلىك ئىختىيارىي مۇخبىرلار تورىنى شەكىللەندۈرۈش مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، مۇشتىرى بولۇش، خەۋەر-ماقالە يېزىش قاتارلىق ئىشلارمۇ ئورۇنلاشتۇرۇلدى.

(ئاخىرى 2 - بەتتە)

ئاياللارنىڭ سىياسىي، ئىدىيە، مەدەنىيەت ساپاسىنى ئۆستۈرەيلى

مەملىكەتلىك تۇنجى نۆۋەتلىك «روماللىقلار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش مۇكاپاتى» تارقىتىلدى

«جۇڭگو مائارىپ گېزىتى» خەۋىرى. مەملىكەتلىك ئاياللار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش ۋە تۇنجى نۆۋەتلىك «روماللىقلار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش مۇكاپاتى»نى تارقىتىش يىغىنى 7-نويابىر كۈنى ئېلىمىز ئاياللار ھەرىكىتىنىڭ پېشىۋاسى، ئىنقىلابىي قۇربان شاڭ جىڭيۈينىڭ يۇرتى-خۇنەننىڭ خۇيشۇ دېگەن يېرىدە ئۆتكۈزۈلدى. 100 ئىلغار شەخس ۋە 30 ئىلغار ئورۇن «روماللىقلار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش مۇكاپاتى»غا ئېرىشتى.

بىرنەچچە يىلدىن بۇيان، مەملىكىتىمىز بويىچە ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش ھەرىكىتىنىڭ چوڭقۇر قانات يايدۇرۇلۇشىغا ئەگىشىپ، ھەر دەرىجىلىك ئاياللار بىرلەشمىسى تەشكىلاتلىرى بىلەن جايلاردىكى مائارىپ تارماقلىرى يېقىندىن ماسلىشىپ، ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىشنى ئۇزاق مۇددەتلىك سىياسىي ۋەزىپە قىلىپ ئىشلىدى، ئاياللارنى تېخنىكا ئۆگىنىشكە، بېيىش تەجرىبىلىرىنى ئۆگىنىشكە تەشكىللەشكە بىرلەشتۈرۈپ، كەڭ كۆلەملىك تەشۋىقات پائالىيەتلىرىنى ئويۇشتۇرۇپ، ئۇلارنى ساۋات چىقىرىشقا ھەرىكەتلەندۈردى. مەدەنىيەت ئۆگىنىش، تېخنىكا ئۆگىنىش، «روماللىقلار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش مۇكاپاتى» تەسىس قىلىش قاتارلىق پائالىيەتلەرنى قانات يايدۇرۇپ، يۈز مىڭلىغان ئايال كادىرلار، مائارىپ خادىملىرى، ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنى يېزىلارغا ئەۋەتىپ، يېزا ئاياللىرىنى ئۆيمۇئۆي يۈرۈپ ھەرىكەتلەندۈرۈپ، مەملىكەت بويىچە ئاياللار ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىش ھەرىكىتىدە قاينام-تاشقىنلىق كەيپىيات پەيدا قىلدى. ساۋاتلىق ئەرلەر ساۋاتسىز ئايالنى ئالمايدىغان، ساۋاتلىق ئاياللار ساۋاتسىز ئەرگە تەگمەيدىغان يېڭى ئادەت بارلىققا كەلدى.

دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى ۋاڭ مىڭدا دۆلەت مائارىپ كومىتېتى نامىدىن ھەر دەرىجىلىك ئاياللار بىرلەشمىلىرىنىڭ ئاياللار ساۋاتسىزلىقىنى يوقىتىش يولىدا جاپالىق ئەمگەك سىڭدۈرگەنلىكىگە چىن كۆڭلىدىن مىننەتدارلىق بىلدۈردى ۋە مۇكاپاتلانغان ئورۇن ۋە شەخسلەرنى قىزغىن تەبرىكلىدى. ئۇ، ئېلىمىزدە ساۋاتسىزلىقنى يوقىتىشتا ناھايىتى زور نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى، بۇنىڭلىق بىلەن قىلچىمۇ بوشىشىپ قالغىلى بولمايدۇ، دېدى ۋە ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەردىن بۇ خىزمەتنى ئۆزلىرىنىڭ مۇھىم ئىشلىرى قاتارىغا كىرگۈزۈپ، رەھبەرلىكنى ھەقىقىي كۈچەيتىشنى، ساۋاتلىقلارنىڭ نىسبىتىدە 85 پىرسەنتلىك ئاساسىي تەلەپتە توختاپ قالماسلىقنى، ساۋات چىقارغۇچىلار يېشىنىڭ يۇقىرى چېكىنى جايلارنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ مۇۋاپىق ئۆستۈرۈشنى تەلەپ قىلدى. ئۇ يەنە ھەر دەرىجىلىك مائارىپ تارماقلىرىدىن زىچ ماسلىشىپ، قىزلارنى مەكتەپكە كىرىشكە تەشكىللەشنى ۋە ئاياللار ساۋاتسىزلىقىنى يوقىتىشنى مۇھىم خىزمەتلەر قاتارىدا تۇتۇشنى، ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلغاندا، ئالاھىدە تەلەپ بولمىسىلا، ھەممىسىگە ئوخشاش مۇئامىلە قىلىپ، ئاياللارنىڭ ئوقۇش ھوقۇقىغا كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. ئۇ مۇنداق دېدى: ئانىلار ساپاسىنىڭ يۇقىرى-تۆۋەنلىكى ۋەتەننىڭ كېلەچىكىگە مۇناسىۋەتلىك. ئاياللارنىڭ سىياسىي، ئىدىيە، مەدەنىيەت، تېخنىكا ساپاسىنى ئۆستۈرۈش مىللەتنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈشنىڭ مۇھىم ئاساسى.

بۇ يىغىن مەملىكەتلىك ئاياللار بىرلەشمىسىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ئېچىلدى، مەملىكەتلىك ئاياللار بىرلەشمىسى بىلەن دۆلەت مائارىپ كومىتېتى مۇكاپات تارقاتتى.

دۆلەت مائارىپ كومىتېتى تەن جازاسىنى قاتتىق چەكلەشنى ئۇقتۇرۇش قىلدى

«جۇڭگو مائارىپ گېزىتى» خەۋىرى. يېقىندا دۆلەت مائارىپ كومىتېتى بىر قىسىم جايلاردىكى ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچىلىرىنىڭ ئوقۇغۇچىلارغا تەن جازاسى، شەكلى ئۆزگەرگەن تەن جازاسى بەرگەنلىكىنى، ھەتتا قىز ئوقۇغۇچىلارنى ھاقارەتلىگەنلىكىگە قارىتا ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ، ھەر قايسى جايلار مائارىپ مەمۇرىي تارماقلىرى ۋە مەكتەپلەرنىڭ قاتتىق دىققەت قىلىپ، بارلىق ئامال-چارىلەرنى قوللىنىش ئارقىلىق بۇ ئەھۋاللارنىڭ داۋاملىق يۈز بېرىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە يوقىتىشنى تەلەپ قىلدى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنداق دەپ كۆرسىتىلىدۇ: ئوقۇغۇچىلارغا ئىجابىي تەربىيە بېرىشتە چىڭ تۇرۇش مائارىپ خىزمەتچىلىرىنىڭ چوقۇم ئەمەل قىلىشقا تېگىشلىك بىر مۇھىم تەربىيىلەش پرىنسىپى. ئوقۇغۇچىلارغا تەن جازاسى ۋە شەكلى ئۆزگەرگەن تەن جازاسى بېرىشنى قاتتىق چەكلەش ھەر بىر مائارىپ خىزمەتچىسىنىڭ چوقۇم ئەمەل قىلىشقا تېگىشلىك بىر تۈزۈم، شۇنداقلا مائارىپ خىزمەتچىلىرىنىڭ كەسپىي ئەخلاقىغا قويۇلىدىغان ئەڭ تۆۋەن تەلەپ. ھەر قايسى جايلارنىڭ مائارىپ مەمۇرىي تارماقلىرى ۋە مەكتەپلەر ئوقۇتقۇچى، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنى دۆلەتنىڭ مائارىپ فاڭجېنى، سىياسىتى ۋە تەلىم-تەربىيە نەزەرىيىۋى بىلىملىرىنى ئۆگىنىشكە تەشكىللىشى، توغرا تەربىيىلەش ئىدىيىسىنى تىكلەپ، ئىلمىي تەربىيىلەش ئۇسۇلىنى ئىگىلىشى كېرەك. ئوقۇتقۇچىلىق ئەخلاقى يۇقىرى، ئوقۇتۇشتا تەدبىرلىك، نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغان ئوقۇتقۇچى، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنى تەقدىرلەش، ئۇلارنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇش ۋە يەكۈنلەش، ئوقۇغۇچىلارغا تەن جازاسى ۋە شەكلى ئۆزگەرگەن تەن جازاسى بەرگەن كىشىلەرگە ئۆز ۋاقتىدا چوقۇم تەنقىدىي تەربىيە ئېلىپ بېرىش، خاتالىقى ئېغىر بولغانلارغا ئىنتىزام جازاسى بېرىش كېرەك. خاتالىقى ئېغىر بولۇپ، تەربىيە بەرسىمۇ ئۆزگەرمەي ئۆزىنىڭ بىر خەلق ئوقۇتقۇچىلىق سالاھىيىتىنى يوقىتىپ قويغانلارغا، مۇناسىۋەتلىك پروگراممىلار بويىچە مائارىپ خىزمىتى ئورنىدىن چېكىندۈرۈش كېرەك. بالىلارغا زىيان-زەخمەت يەتكۈزۈپ، قانۇننى كۆزگە ئىلمىغانلارغا قانۇن تارماقلىرىنى تەكلىپ قىلىپ جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش لازىم. خىزمەت قولايلىقىدىن پايدىلىنىپ، پەسكەشلىك بىلەن قىز ئوقۇغۇچىلارنىڭ نومۇسىغا تەگكەن قانۇنغا خىلاپ قىلمىشلار بايقالسا، دەرھال تەكشۈرۈپ شۇ جايدىكى قانۇن، ئەدلىيە تارماقلىرىنى تەكلىپ قىلىپ قانۇن بويىچە قاتتىق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك. ھەرگىزمۇ بۇزغۇنچىلىققا يول قويۇپ، ئۆسمۈر-بالىلارغا خالىغانچە زىيان-زەخمەت يەتكۈزۈشكە بولمايدۇ. پەسكەشلىك بىلەن ئوقۇغۇچىلارنىڭ نومۇسىغا تېگىش قاتارلىق جىنايى قىلمىش بولسا، كىم بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىشقا تاپشۇرۇش، خىزمەت ئورنىدىن ئايرىش كېرەك. ئۇنىڭ ئىچىدە ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەنگەن، قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىنغانلارنى ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇش كېرەك. ئەخلاقى بۇزۇلۇپ رەسۋا ئېلىش. ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەش ۋە قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىشقا ئۇچرىغانلارنى مۇددىتى توشقاندىن كېيىن، يەنە قايتا مەكتەپ خىزمىتىگە ئورۇنلاشتۇرۇشقا بولمايدۇ.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنۇلار تەلەپ قىلىندى: ھەر قايسى جايلار، ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچى، ئىشچى-خىزمەتچىلەر قوشۇنىنى باشقۇرۇش خىزمىتىنى كۈچەيتىپ، ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇتقۇچىلار قوشۇنىغا كىرگەنلەرنىڭ كەسپىي سەۋىيىسى ۋە خىزمەت قابىلىيىتىگە قاراشتىن [illegible]

بۇ يىلقى ئالىي سىفەنلەرگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشتا سۈپەتتە قايتا ئۆرلەشتەك ياخشى ۋەزىيەت بارلىققا كەلدى

«جۇڭگو مائارىپ گېزىتى» خەۋىرى: بۇ يىلقى ئالىي سىفەن مەكتەپلىرىگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشتا سۈپەتتە قايتا ئۆرلەشتەك ياخشى ۋەزىيەت بارلىققا كەلدى. بۇ مەملىكەت بويىچە ئالىي سىفەن مەكتەپلىرىگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش خىزمىتى بويىچە يېقىندا فۇجۇدا چاقىرىلغان خۇلاسە يىغىنىدا جاكارلاندى. يىغىنغا 27 ئۆلكە، شەھەر، ئاپتونوم رايوننىڭ ئالىي مەكتەپلەرگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشخانىسى ۋە 15 سىفەن شۆبىسى ۋە سىفەن مەكتەپلىرىدىن 60 ۋەكىل قاتناشتى.

ئالىي سىفەن مەكتەپلىرىگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشتا سۈپەتنىڭ قايتا ئۆرلەش ھالىتى مۇنداق ئىككى تەرەپتىن ئىپادىلەندى. ئالىي مەكتەپ ئىمتىھان نومۇرىنى سېلىشتۇرغاندا گەرچە تۆۋەنلەش بولغان بولسىمۇ، ئەمما سىفەن مەكتەپلەرگە قوبۇل قىلىنغان ئوقۇغۇچىلارنىڭ نەتىجىسىدە تۆۋەنلەش بولمىدى.

يىغىن قانداق قىلغاندا ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش سۈپىتىنى ئۆستۈرگىلى بولىدىغانلىقىنى، ھەر [illegible]

ئاقسۇ مائارىپ شۆبىسى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى قانات يايدۇرۇشتا چىڭ تۇردى

ئاقسۇ مائارىپ شۆبىسى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى قانات يايدۇرۇشتا چىڭ تۇردى

ئۆز خەۋىرىمىز. ئاقسۇ مائارىپ شۆبىسىنىڭ پارتكومى بىر نەچچە يىلدىن بېرى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى قوغداشقا ئەھمىيەت بېرىپ، ماركسىزملىق مىللەت نەزەرىيىسى ۋە مىللىي سىياسەت تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى مەركەز قىلغان مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ كەلدى. «ئىككى ئايرىلالماسلىق» ئىدىيىسى كىشىلەر قەلبىدىن چوڭقۇر ئورۇن ئالدى.

بۇ يىللىق ئوقۇش مەۋسۇمى باشلىنىش بىلەنلا، مەكتەپ پارتكومى ئوقۇتقۇچى، ئوقۇغۇچىلار ۋە ئىشچى - خىزمەتچىلەرنى رەھبەرلەرنىڭ مۇھىم سۆزلىرى ۋە ج ك پ ئاپتونوم رايونلۇق 3 - نۆۋەتلىك كومىتېتى 15 - ئومۇمىي (كېڭەيتىلگەن) يىغىنىنىڭ روھىنى ئۆگىنىشكە تەشكىللىدى. ئوقۇتقۇچى، ئوقۇغۇچىلار شىنجاڭنىڭ بايلىقىنى ئېچىش مەسىلىسى، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ پىلانلىق تۇغۇت مەسىلىسى ۋە دىنىي مەسىلىلەر قاتارلىق جەھەتلەردە توغرا كۆز قاراش تۇرغۇزدى. كۆپچىلىك بەس-بەس بىلەن مۇندىن كېيىن مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى ئۆز ھاياتىنى ئاسرىغاندەك ئاسرايدىغانلىقىنى، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە بايرىقى روشەن ھالدا قارشى تۇرۇپ، شىنجاڭنىڭ شان - شەرىپى ۋە مۇقىملىقى ئۈچۈن كۈچ چىقىرىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشتى.

...ئىككى تەرەپتىن ئىپادىلەندى. بىرىنچى، ئىمتىھان بەرگۈچىلەردىن سىنەن مەكتەپلەرگە ئىمتىھان بېرىشكە ئىنتىلىدىغانلار كۆپ بولدى. ئىككىنچى، قوبۇل قىلىنغان ئوقۇغۇچىلارنىڭ سۈپىتى يۇقىرى بولدى.

مەدەنىيەت ساپاسىدىن قارىغاندا بۇ يىل ۋە ئۆتكەن يىللىقى ئۆستۈرگىلى بولىدىغانلىقىنى، ھەر خىل ئىسلاھات ئۇسۇللىرىنىڭ ئارتۇقچىلىق، كەمچىلىكلىرى، ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشنىڭ مۇكەممەل ئۇسۇلى ھەمدە سىنەن مەكتەپلەرنىڭ خەلق ئوقۇتقۇچىلىرىنى قوبۇل قىلىشى قاتارلىق مەسىلىلەرنى قىزغىن مۇزاكىرە قىلدى.

خىزمەت قابىلىيىتىگە قاراشتىن باشقا، ئالدى بىلەن ئۇلارنىڭ سىياسىي پوزىتسىيىسى ۋە ئىدىيىۋى ئەخلاق ئىپادىسىنى قاتتىق تەكشۈرۈش، ئىدىيىۋى ئەخلاقى چىرىك كىشىلەرنى ئوقۇتقۇچى، ئىشچى-خىزمەتچىلەر قوشۇنىغا كىرگۈزۈشتىن قاتتىق ساقلىنىش لازىم.

شىنجاڭ خىمىيە سانائىتى مەكتىپى ئوقۇتقۇچى، ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە دۆلەت ئەھۋالى تەربىيىسى بەردى

ئۆز خەۋىرىمىز. يېقىندا خىمىيە سانائىتى مەكتىپى ئوقۇتقۇچى، ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە ئاساسىي دۆلەت ئەھۋالى ۋە ئاساسىي لۇشيەن تەربىيىسى بەردى.

ئوقۇتقۇچى، ئىشچى - خىزمەتچىلەر سېستىمىلىق ئۆگىنىش ۋە مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق مەكتەپ ئېلىپ بارغان ئاساسىي دۆلەت ئەھۋالى ۋە ئاساسىي لۇشيەن تەربىيىسى دەل ۋاقتىدا بولدى، دەپ قاردى. مەكتەپلەر سوتسىيالىزم ئىشلىرىنىڭ ئىزباسارلىرى ۋە قۇرغۇچىلىرىنى تەربىيىلەشتىن ئىبارەت مۇھىم ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئالغان، ھازىر خەلقئارادا بۇرژۇئا دۆلەتلىرى بىلەن ئەۋلادلارنى تالىشىش كۈرىشىگە دۇچ كېلىۋاتىمىز. بۇنداق ئەھۋالدا، مەكتەپلەر چوقۇم پارتىيە رەھبەرلىكىدە ئىدىيىۋى-سىياسىي تەربىيىنى كۈچەيتىپ، مەكتەپلەرنى «تىنچ ئۆزگەرتىۋېتىش»كە قارشى تۇرىدىغان مۇستەھكەم قورغان قىلىپ قۇرۇپ چىقىپ، ماركسىزم - لېنىنىزمنى، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنى، سوتسىيالىزم نەزەرىيىسىنى تەشۋىق قىلىدىغان سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بازىسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىشى كېرەك.

قىشلاق ئالدى باشلانغۇچ مەكتىپى ئوقۇغۇچىلارغا بولغان قانۇن - تۈزۈم تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ ياخشى ئۈنۈم ھاسىل قىلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز ئابلەت مۇھەممەت خەۋىرى: گۇما ناھىيە گۇما بازىرىنىڭ قىشلاق ئالدى باشلانغۇچ مەكتىپى بۇ يىل ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدا قانۇن-تۈزۈم تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ، ئۇلاردا كىچىكىدىن باشلاپلا قانۇنغا رىئايە قىلىدىغان ئادەتنى شەكىللەندۈرۈش يولىدا تىرىشماقتا.

مەكتەپ رەھبەرلىكى بۇ يىلىنىڭ بېشىدا قانۇن-تۈزۈم تەربىيىسى پىلانىنى تۈزۈپ چىقىپ، ئوقۇغۇچىلار ئارا «قانۇنغا خىلاپ ھەرىكەت دېگەن نېمە؟»، «جىنايەت دېگەن نېمە؟» دېگەنگە ئوخشاش مەزمۇنلاردا سىستېمىلىق ئۆگىنىشنى يولغا قويدى، ئۇنى ئىدىيىۋى-سىياسىي تەربىيە بىلەن زىچ بىرلەشتۈردى. شۇنىڭدەك ئۇلارنى ئىناق ئۆتۈش، مەكتەپكە كېلىش-كېتىشتە بىخەتەرلىككە دىققەت قىلىش، كىشىلەرنىڭ نەرسە-كېرەكلىرىنى ئېلىۋالماسلىق توغرىسىدا تەربىيە بەردى. نەتىجىدە بۇ مەكتەپنىڭ ئىجتىمائىي كەيپىياتى كۆرۈنەرلىك ياخشىلاندى.

ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى يېڭى يىل ئالدىدىكى خىزمەتلەرنى ئورۇنلاشتۇردى

(بېشى 1 - بەتتە)

بايلىقىنى يەنىمۇ ئېچىش بىلەن شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى تېخىمۇ تېزلىتىشنىڭ مۇناسىۋىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ، بەزى يولداشلارنىڭ كاللىسىدىكى خاتا قاراشلارنى ئۆزگەرتىپ تونۇتۇش، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، يەنە مائارىپ تارماقلىرىنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، مائارىپنى قانداق قىلغاندا تەشەببۇسكارلىق بىلەن شىنجاڭنىڭ ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا ماسلاشتۇرغىلى، شىنجاڭنى ئېچىش ۋە گۈللەندۈرۈش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرغىلى بولىدۇ؟ مائارىپ بىلەن ئىشلەپچىقىرىش ئەمگىكىنى بىرلەشتۈرۈشنى قانداق يولغا قويغىلى بولىدۇ؟ مائارىپ ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش جەھەتتە قانداق قىلىپ بىر نەچچە تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەرگىلى بولىدۇ؟ دېگەن مەسىلىلەر ئۈستىدە ئەستايىدىل مۇھاكىمە يۈرگۈزۈش لازىم. 3.«كادىرلار قوشۇنى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا» بىلەن «پارتىيە رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا»نى بىرلەشتۈرۈپ ئۆگىنىش لازىم. ئۆگەنگەندە، كومىتېتىمىزدىكى ھەر قايسى تارماقلارنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، كادىرلار قوشۇنىدىكى «ئىچكى خوراش» مەسىلىسىنى ئەستايىدىل ھەل قىلىش كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى نۇر تېيىپ مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: «سۆز»نى ئۆگىنىشنى يەنە يولداش سۇڭ خەنلياڭنىڭ ئاپتونوم رايونلۇق نازارەت، ئىدارە دەرىجىلىك كادىرلار يىغىنىدا قىلغان سۆزى ۋە مەركەز، ئاپتونوم رايوننىڭ كېيىنكى مەزگىلدىكى ناتوغرا ئىستىللارنى تۈزىتىش توغرىسىدىكى ھۆججەتلىرىنىڭ روھىنى ئۆگىنىشكە بىرلەشتۈرۈش لازىم. ئۆگىنىش پوزىتسىيىسى توغرا بولۇش، كۆز بوياماچىلىق قىلماسلىق كېرەك.

2. يولداش جياڭ زېمىننىڭ سۆزىنى يېتەكچى قىلىپ، 1990-يىللىق خىزمەتلەرنى خۇلاسىلەش، كېلەر يىللىق خىزمەت پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش.

يىغىن مۇنداق دەپ قارىدى: مائارىپ كومىتېتىنىڭ 1990- يىللىق خىزمەت نەتىجىلىرى كۆرۈنەرلىك بولدى. بولۇپمۇ مائارىپ سېپى بويىچە مۇقىملىقنى ساقلاشتا كۆرسەتكەن زور تىرىشچانلىقىنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تولۇق مۇئەييەنلەشتۈردى.

خىزمەتلەرنى خۇلاسىلىگەندە، كومىتېت بويىچە ئەمگەك نەمۇنىچىلىرى، ئىلغار پارتىيە ياچېيكىلىرى ۋە ئىلغار پارتىيە ئەزالىرىنى تاللاپ چىقىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئىنتايىن ئاز ساندىكى ئىنتىزامدا چېچىلاڭغۇ، خىزمەت مەسئۇلىيەتچانلىقى ناچار يولداشلارغا قەتئىي ۋە ئەستايىدىل تەنقىدىي پىكىرلەرنى بېرىش كېرەك.

3.دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، ئۈچ تۈرلۈك ۋەزىپە بويىچە ئۇنىۋېرسال تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى ئەۋەتىپ، ئاپتونوم رايون بويىچە ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش، ئەخلاق تەربىيىسى مۇھىم نۇقتا قىلىنغان ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەرنىڭ بەش تۈرلۈك مۇپەتتىشلىك خىزمىتىنى ۋە ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەرنىڭ خەتەرلىك ئۆيلىرىنى ياخشىلاش خىزمىتىنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش. بۇ خىزمەت مائارىپ كومىتېتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ باشچىلىقىدا ئالتە گۇرۇپپىغا بۆلۈنۈپ، 15-20 كۈن ۋاقىت ئىچىدە تاماملىنىدۇ.

(بېشى 1 - بەتتە)

تۇرپان ۋىلايىتى دائىرىسىدە ئېچىلغان يىغىنلارغا ۋىلايەتلىك مائارىپ باشقارمىسىنىڭ مەسئۇللىرى باشتىن-ئاخىر قاتناشتى ۋە كونكرېت ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمەتلىرىنى ئىشلىدى. تۇرپان ۋىلايىتىدىكى ئۈچ ناھىيە (شەھەر)نىڭ پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرى ۋە مائارىپتىكى مەسئۇل رەھبەرلىرى بۇ يىغىنلارغا ئىنتايىن ئەھمىيەت بەردى.

قۇمۇل ۋىلايىتىدە ئېچىلغان يىغىنغا ۋىلايەتلىك مەمۇرىي مەھكىمىنىڭ مۇئاۋىن ۋالىيسى توختىخان ئىسمايىل قاتناشتى ۋە مۇھىم سۆز قىلدى. ئۇ، «شىنجاڭ مائارىپى گېزىتى»نىڭ نەشر قىلىنىشى پۈتۈن شىنجاڭدىكى، جۈملىدىن ۋىلايىتىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقى تەنتەنە قىلىشقا تېگىشلىك زور ئىش، بىز بۇ گېزىتنى ھەر جەھەتتىن قوللايمىز، مۇشتەرى توپلاش خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلەيمىز» دېدى. ئۇ، شۇ مەيداندىلا «شىنجاڭ مائارىپى گېزىتى» بىلەن «شىنجاڭ مائارىپى» ژۇرنىلىغا مۇشتەرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، بارلىق مائارىپ خادىملىرىنىڭ مۇشتەرى بولۇشىنى ۋە خەۋەر-ماقالە يېزىپ تۇرۇشىنى تەلەپ قىلدى.

قۇمۇل ۋىلايىتىدە ئېچىلغان يىغىنغا ۋىلايەتلىك مائارىپ باشقارمىسى، شەھەرلىك مائارىپ ئىدارىسىنىڭ مەسئۇللىرى، بارىكۆل، ئاراتۈرۈك ناھىيىلىرى ھەمدە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى قۇمۇل باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ بىر قىسىم رەھبەرلىرى قاتناشتى.

شىنجاڭ ئەزەلدىن ۋەتىنىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى

مەنسۇر

ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز بۇنىڭدىن 2000 يىل بۇرۇنلا بىرلىككە كەلگەن كۆپ مىللەتلىك دۆلەت بولغان. مۇشۇ ئۇزۇن تارىخىي جەرياندا فېئودال خانلىقلار ئالماشسىمۇن، قايسى مىللەت جۇڭگوغا ھۆكۈمرانلىق قىلمىسۇن، تەرەققىيات مەزگىلىدە نۇرغۇن قېتىم بۆلۈنۈش ھالىتى پەيدا بولغان بولمىسۇن، ھامان بىرپۈتۈنلۈك ئاساسىي ئورۇندا تۇرۇپ كەلگەن.

شىنجاڭدىن ئىبارەت بۇ زېمىن مانا مۇشۇ بىرلىككە كەلگەن كۆپ مىللەتلىك دۆلەتنىڭ بىر قىسمى ھېسابلىنىدۇ.

نۇرغۇن تارىخىي يادىكارلىقلار ۋە ھۆججەتلەردىن مەلۇم بولۇشىچە، شىنجاڭ رايونى ئەزەلدىن ئېلىمىزنىڭ ئىچكى رايونلىرى بىلەن ئالاقىدە بولۇپ ئۆتكەن. ئەمىنە ـ يېغىلىق دەۋرىدە يېزىلغان «كىتابلار جەۋھىرى»، «تاغ ـ دەريالار قامۇسى»، «مۇتيەنزى تەزكىرىسى» قاتارلىق كىتابلاردا، ئاتاقلىق شائىر چۈيۈەننىڭ بەزى شېئىرلىرىدا شىنجاڭ رايونىنىڭ جۇغراپىيىسى، مەھسۇلاتلىرى، ئۆرپ ـ ئادەتلىرى ھەم ئوتتۇرا تۈزلەڭلىك بىلەن بولغان بېرىش ـ كېلىشلىرى خاتىرىلەنگەن. بۇنىڭ ئىچىدىكى «مۇتيەنزى تەزكىرىسى» دېگەن ئەسەردە جۇمۇۋاڭنىڭ (مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 928 ـ 947 ـ يىللار) چوڭ قوشۇن بىلەن لوياڭدىن چىقىپ خېتاۋ رايونىنى ۋە نىڭشيا قاتارلىق جايلارنى بېسىپ ئۆتۈپ، شىنجاڭ رايونىغا كېلىپ بۇ جايدىكى بىر ئىپتىدائىي قەبىلىنىڭ داھىيسى «شى مۇۋاڭ» بىلەن ئۇچراشقانلىقى، ئۆزئارا سوۋغات تەقدىم قىلىشقانلىقى ۋە باردى ـ كەلدىلىرى يېزىلغان. جۇمۇۋاڭ شى مۇۋاڭغا يىپەك بۇيۇملار، قۇلۇلە قېپىدىن ياسالغان نەرسىلەرنى تەقدىم قىلغان؛ شى مۇۋاڭ بولسا جۇمۇۋاڭغا ھەر خىل چارۋا مال، ئۆسۈملۈك تۈرلىرىنى سوۋغات قىلغان. بۇ بىر رىۋايەت بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭدا خاتىرىلەنگەن ئىشلار بۇنىڭدىن 3000 يىل ئىلگىرىكى دەۋرلەرنىڭ ئالدى ـ كەينىدە ئوتتۇرا تۈزلەڭلىكتىكى خەلق بىلەن شىنجاڭ رايونىدىكى خەلقنىڭ ئۆزئارا باردى ـ كەلدى قىلىشىپ، ئالاقىلىشىپ تۇرغانلىقىنى، شۇنىڭدەك، ئەينى زاماندا ئوتتۇرا تۈزلەڭلىكتىن شىنجاڭغا قاتناش يولىنىڭ ئېچىلغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

تارىخىي خاتىرىلەرگە ئاساسلانغاندا، بۇنىڭدىن 4000 يىلچە بۇرۇن (شيا سۇلالىسى دەۋرىدىن تارتىپ) ھەرقايسى سۇلالىلەر قورۇمتاغ قاشتېشىنى ئوتتۇرا تۈزلەڭلىك رايونىغا ئېلىپ بارغان. كۆزنى چاقنىتىدىغان ئېسىل قاشتاشلىرى ئوتتۇرا تۈزلەڭ- [illegible]

لەنگەن 756 دانە مەدەنىيەت يادىكارلىقى بولۇپ، ئۇ، مۇشۇ يەردىن قېزىۋېلىنغان بارلىق مەدەنىيەت يادىكارلىقلارنىڭ 39 پىرسەنتىنى تەشكىل قىلغان. بۇ قاشتېشى بۇيۇملىرى سان جەھەتتىن كۆپ بولۇپلا قالماي، ناھايىتى نەپىس. رەڭگى چىرايلىق ياسالغان. جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسى گېئولوگىيە تەتقىقات ئورنى، بېيجىڭ ۋە ئەنياڭ ۋىلايەتلىك قاشتېشى ئەسۋابلىرى زاۋۇتى بۇ قاشتېشىنى تەتقىق قىلىش ئارقىلىق ھەممىسىنىڭ دېگۈدەك شىنجاڭ قاشتېشى ئىكەنلىكىنى دەلىللەپ چىققان.

مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 2 ـ ئەسىردە جياڭ چيەن بىلەن گەنفۇ (بۇ، ئاز سانلىق مىللەت) غەربىي دىيارغا سەپەر قىلغاندىن كېيىن، «تارىخنامە»، «خەننامە» قاتارلىق تارىخىي ئەسەرلەردە شىنجاڭنىڭ تارىخىغا ئائىت مول مەزمۇنلۇق ماتېرىياللارنى يېزىپ قالدۇرۇپ كەتكەن. بۇ، پولاتتەك تارىخىي ماتېرىياللار شىنجاڭ ئەزەلدىن ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. شىنجاڭدىكى مىللەتلەر بۇرۇندىن تارتىپلا بۇ گۈزەل، باي، بىپايان زېمىندا ئەمگەك، تىرىشچانلىق قىلغان، كۆپەيگەن، روناق تاپقان، ئۇنى گۈللەندۈرگەن، قوغدىغان. ئۇزاق زامانلار مابەينىدە ئارىلىشىپ ئولتۇراقلىشىپ ئىقتىسادىي، سىياسىي، مەدەنىيەت جەھەتلەردە بىر ـ بىرىدىن ئۆگىنىپ، بىر ـ بىرىگە تەسىر كۆرسىتىپ، بىر ـ بىرىگە يار ـ يۆلەك بولۇپ يېقىن دوستلۇق ئورناتقان، ئېلىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقى تەقدىرداش، ھەمنەپەس بولۇپ ئۆتكەن. مانا بۇ، بىر پۈتۈنلۈك، بۇ، ئاساسىي ئېقىم، تارىخىي پاكىت.

لېكىن بەزى ئادەملەر يامان غەرەز بىلەن جېنىنىڭ بارىچە شىنجاڭنىڭ تارىخىنى بۇرمىلاپ، تارىختىكى مىللەتلەر مۇناسىۋىتىنى بۇرمىلاپ «شىنجاڭ مۇستەقىللىقى نەزەرىيىسى» دېگەن بىر نېمىنى تەرغىب قىلىپ، شىنجاڭنى ۋەتىنىمىز قوينىدىن بۆلۈپ چىقىپ، ئاتالمىش «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» قۇرماقچى بولۇشتى. ئۇلار «شىنجاڭ ئەزەلدىن مۇستەقىل بولۇپ كەلگەن، كېيىنكى كۈنلەردىلا جۇڭگوغا قوشۇۋېلىنغان، شۇڭا، مۇستەقىل شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى قۇرۇش كېرەك» دەپ كاپشىدى. ئۇلارنىڭ بۇ خىل سەپسەتىلىرى ھەقىقىي ئەھۋالنى ئۇقمايدىغان بىر قىسىم كىشىلەرنى، بولۇپمۇ تەجرىبىسىز، تارىخ ساۋاتى كەم ياشلارنى زەھەرلىدى. بۇ، ماھىيەتتە بۆلۈنۈش بىلەن [illegible]

شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان ئاساسىي خەۋپ مىللىي بۆلگۈنچىلىكتىن كېلىدۇ

لۇ ياپىڭ

1988 ـ يىلىدىن بۇيان، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى شىنجاڭنىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتىگە ۋە ئالاھىدە جۇغراپىيىلىك ئورنىغا ئاساسەن، شىنجاڭغا ئاساسىي خەۋپ مىللىي بۆلگۈنچىلىكتىن كېلىدىغانلىقىنى ئۆز ۋاقتىدا، قايتا ـ قايتا تەكىتلەپ كەلگەن ئىدى. بىز بۇنىڭغا بۇ يىل 4 ـ ئايدا يۈز بەرگەن بارىن ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلىڭىدىن جاۋاب تاپتۇق.

شىنجاڭ ئەزەلدىنلا ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى. مەيلى ھەربىي ئىشلار جەھەتتە، سىياسىي جەھەتتە، ئىقتىسادىي جەھەتتە بولسۇن، شىنجاڭنىڭ ستراتېگىيىلىك ئورنى ئىنتايىن مۇھىم. دەل شۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن، دۆلەت سىرتىدىكى تاجاۋۇزچى كۈچلەر ھامان شىنجاڭنى جۇڭگودىن بۆلۈۋېلىش كويىدا بولۇپ كەلدى. تارىختا روسىيە، ئەنگلىيە، گېرمانىيە، ئامېرىكا شۇنداقلا باشقا بەزى دۆلەتلەر شىنجاڭنى جۇڭگودىن بۆلۈۋېلىپ، ئۆزلىرىنىڭ مۇستەملىكىسىگە ياكى تەسىر دائىرىسىگە ئايلاندۇرۇشقا ئۇرۇنۇپ كەلدى.

شىنجاڭ ئازاد بولغاندىن كېيىن، 50 ـ يىللارنىڭ بېشىدىن 60 ـ يىللارنىڭ ئاخىرىغىچە بولغان 20 يىلغا يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە، بىر ئوچۇم بۆلگۈنچى كۈچلەر قورال ـ ياراقلارنى ئىشقا سېلىپ ئېلىپ بارغان چوڭ ـ كىچىك ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلاڭلار پۈتۈن شىنجاڭ دائىرىسىدىلا كۆپ قېتىم يۈز بەردى. بولۇپمۇ بارىن ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلاڭ ۋەقەسىدە تەكشۈرۈپ قولغا چۈشكەن نۇرغۇن جىنايەت دەلىل ـ ئىسپاتلىرىدىن قارىغاندا، بۇ قېتىمقى ۋەقە ھەرگىز تاسادىپىي، يەككە ـ يېگانە بولغان ئەمەس، ئۇ مىللىي بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلارنىڭ بۇزغۇنچىلىق ھەرىكەتلىرىنىڭ ئېغىر خەۋپىنى ۋە بۆلگۈنچىلىك بىلەن بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش كۈرىشىنىڭ ئۆتكۈرلۈكىنى مەركەزلىك ئەكس ئەتتۈردى. نۇرغۇن پاكىتلار شۇنى تولۇق چۈشەندۈردىكى، ئاپتونوم رايونىمىزدا بۆلگۈنچىلىك بىلەن بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش كۈرىشى ئوبيېكتىپ مەۋجۇت بولۇپلا قالماستىن، بەلكى ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇرەككەپ، بەزى چاغلاردا ھەتتا ناھايىتى كەسكىن. ئۇ ھەقىقەتەن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقىغا تەسىر يەتكۈزىدىغان ئاساسىي خەۋپ.

[illegible]

دىن ۋە دۆلىتىمىز يولغا قويغان ئېچىۋېتىش سىياسىتىدىن پايدىلىنىپ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىگە قارشى تۇرۇپ، سوتسىيالىستىك تۈزۈمگە قارشى تۇرۇپ، شىنجاڭنى ۋەتەندىن بۆلۈۋېتىشنى مەقسەت قىلغان ھەر خىل ئەكسىيەتچى تەشكىلاتلارنى ئارقا ـ ئارقىدىن قۇردى. ئۇلار ھەممىسى شەرقىي تۈركىستان بايرىقىنى كۆتۈرۈۋېلىپ، شىنجاڭغا سىڭىپ كىرىش، ئاغدۇرمىچىلىق قىلىش، بۆلگۈنچىلىك قىلىش قاتارلىق ھەرىكەتلەرنى جىددىيلەشتۈردى. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئۇلار مەخسۇس نەشرىيات ئورگانلىرىنى تەسىس قىلىپ، ئۇيغۇرچە، قازاقچە، ئۆزبېكچە، تۈركچە، ئەرەبچە قاتارلىق يېزىقلاردا نۇرغۇن ئەكسىيەتچى ژۇرناللارنى نەشر قىلىپ، شىنجاڭنىڭ سوتسىيالىستىك مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى قارىلاپ، مىللىي مۇناسىۋەتكە بۆلگۈنچىلىك سالدى. ئۇلار يەنە مەخسۇس رادىئو ئىستانسىسى قۇرۇپ، ئۇيغۇر، قازاق، ئۆزبېك، خەنزۇ تىللىرىدا ھەر كۈنى بەلگىلىك ۋاقىتتا ئاپتونوم رايونىمىزغا قارىتا مىللىي بۆلگۈنچىلىك ۋە جۇڭگوغا قارشى تۇرۇش تەشۋىقاتى ئېلىپ باردى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە ھەر خىل يول ۋە ۋاستىلەردىن پايدىلىنىپ، ئاخبارات پائالىيىتى ئېلىپ بېرىپ، بەزى مەيدانى مۇستەھكەم بولمىغان ئۇنسۇرلارنى ئۆزىگە تارتىپ، سېتىۋېلىپ، ئىچىدىن قوزغىلىشقا ئۈندەپ، «مۇسۇلمانلار دۆلىتى قۇرىمىز»، چوڭ توپىلاڭ قوزغالسا، شىنجاڭنى ھۇجۇم قىلىشنىڭ بىر بۆسۈش ئېغىزى قىلىمىز، دەپ داۋراڭ سالدى. ئۇنىڭدىن باشقا، بۆلگۈنچىلەر دىن بايرىقىنى كۆتۈرۈۋېلىپ، قانۇنسىز دىنىي پائالىيەتلەر ۋە مىللىي بۆلگۈنچىلىك ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللاندى. ئۇلار پۇلغا قىزىقتۇرۇش، پۇل يىغىپ مەسچىت سالدۇرۇش (جەنۇبىي شىنجاڭدىكى بەزى جايلاردا مەسچىتنىڭ سانى شۇ جايدىكى ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەرنىڭ سانىدىن ئېشىپ كەتكەن)؛ دىنغا ئىشىنىدىغان ئامما ئارىسىدا ئوخشىمىغان دىنىي قاراشلارنى تەشۋىق قىلىپ، دىنىي ماجىرا پەيدا قىلىش، مىللىي بۆلگۈنچىلىكنى تارقىتىش ياكى ھەجگە بارغانلارنى ئۆزىگە تارتىش؛ ئىنتايىن ئاز ساندىكىلەر قانۇنسىز ھالدا دىنىي مەكتەپ ئېچىپ، ياش ئۆسمۈرلەرنى تالىشىش ۋە زەھەرلەش؛ قانۇنسىز دىنىي كۈچلەر ئاساسىي قاتلام كادىرلىرىنى ۋە پارتىيە ئەزالىرىنى دىنىي پائالىيەتلەرگە قاتنىش-

چاقنىتىدىغان ئېسىل قاشتاشلىرى ئوتتۇرا تۈزلەڭلىكتىكى سۇلالىلەر ۋە ھۆكۈمران سىنىپلارنىڭ ئاساسلىق سوۋغىتىغا، زىننەت بۇيۇملىرىغا ئايلانغان. 1976 - يىلى قىشتا، خېنەن ئۆلكىسى ئەنياڭ ۋىلايىتىدىكى بىر قەبرىستانلىق (پادىشاھلىق قەبرىستانلىق) تىن بۇنىڭدىن 3200 يىل بۇرۇن ئۆتكەن يىن پادىشاھى لەشكەر بېشىنىڭ ئايالى فۇخاۋنىڭ جەسىتى تېپىلغان، بۇ جەسەت بىلەن بىللە كۆمۈلگەن 1928 دانە ھەر خىل قىممەتلىك مەدەنىيەت يادىكارلىقى قېزىۋېلىنغان. ئۇنىڭ ئىچىدە قاشتېشىدىن ئىش-

ياشلارنى زەھەرلىدى. بۇ، ماھىيەتتە بۆلۈنۈش بىلەن بۆلۈنۈشكە قارشى تۇرۇش كۈرىشىدۇر. بۇنداق كۈرەش خېلى ئۇزاق ۋاقىتتىن بۇيان داۋاملىشىپ كەلگەن، كۈرەشنىڭ مەركىزىي نۇقتىسى شىنجاڭنىڭ ئىچكى رايونلار بىلەن بولغان تارىخىي مۇناسىۋىتى مەسىلىسى ئۈستىدە بولۇپ تۇردى. شۇڭا، بۇ تارىخنى تەتقىق قىلىش، تارىخىي پاكىتلارنى ئايدىڭلاشتۇرۇش، تارىخىي پاكىتلار ئارقىلىق ئاممىنى، ھەر مىللەت ياشلىرىنى تەربىيىلەش ئىنتايىن زۆرۈر بولۇپلا قالماستىن، يەنە چوڭقۇر رېئال ئەھمىيەتكە ئىگە ئىش.

...مانىنى ئاساسىي خەۋپ.

شىنجاڭغا خەۋپ دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى مىللىي بۆلگۈنچىلەردىن كېلىدۇ، ئاساسلىقى دۆلەت سىرتىدىكى دۈشمەنلەرنىڭ مىللىي بۆلگۈنچىلىك قىلىپ سىڭىپ كىرىشىدىن كېلىدۇ. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، تۈركىيە، سەئۇدى ئەرەبىستانى قاتارلىق جايلارغا يىغىلغان ئەيسا قاتارلىق كىشىلەر باشچىلىقىدىكى مىللىي بۆلگۈنچى كۈچلەر، شۇنداقلا غەربتىكى كاپىتالىستىك دۆلەتلەر قوللاۋاتقان مىللىي بۆلگۈنچى كۈچلەر خەلقئارا ۋەزىيەتنىڭ ئۆزگىرىشى-

دىنىي كۈچلەر ئاساسىي قاتلام كادىرلىرىنى ۋە پارتىيە ئەزالىرىنى دىنىي پائالىيەتلەرگە قاتنىشىشقا قىزىقتۇرۇش ۋە تەھدىت ئىشلىتىش، ھەتتا دىنىي پائالىيەتلەردە پارتىيە ئەزالىرىنى «يوقلىما قىلىش» كېرەك دەپ تەلۋىلەرچە جار سېلىش ۋەھاكازالار. يېقىنقىدىكى پولاتتەك پاكىتلار ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ئوتتۇرىغا قويغان «شىنجاڭغا ئاساسىي خەۋپ مىللىي بۆلگۈنچىلىكتىن كېلىدۇ» دېگەن ھۆكۈمنىڭ تامامەن توغرىلىقىنى، دەلىل-ئىسپاتىنىڭ بارلىقىنى يەنە بىر قېتىم كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

* * *

شىنجاڭ قەدىمدىنلا ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ بىر قىسمى بولۇپ كەلگەن. شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى بۇ مۇقەددەس ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش، ئىچكى ئەكسىيەتچى ھۆكۈمران سىنىپلارنىڭ زۇلمىغا، چەتئەلنىڭ تاجاۋۇزىغا قارشى تۇرۇش، بىپايان زېمىننى ئېچىش، گۈللەندۈرۈش يولىدا مۈرىنى-مۈرىگە تىرەپ تۇرۇپ كۈرەش قىلغان، قېرىنداشلارچە دوستلۇق ئورناتقان. گەرچە تارىختا ھۆكۈمران سىنىپلار باشقا مىللەتلەرگە زۇلۇم سالغان، مىللەتلەر ئارىسىغا پارچىلاش ئورۇقىنى چېچىپ ئۇلارنى بۆلۈنۈشكە قۇتراتقان بولسىمۇ، ئەمما، بىرلىك، ئىتتىپاقلىق، ھەمكارلىق يەنىلا ئاساسىي ئېقىم ئىدى. بۇ جەھەتتىكى پاكىتلارنى، ئۇزاق تارىخىي ئېقىمنىڭ ئاساسىي تەرىپىنى ھەرگىز ئىنكار قىلغىلى بولمايدۇ. دېمەك، جۇڭگودىن ئىبارەت بۇ چوڭ ئائىلىدىكى مىللەتلەر دوست - ئىناق ئۆتكەن چاغلاردا جەمئىيەت تىنچ، خەلق خاتىرجەم، تۇرمۇش باياشات بولغان، ئىقتىساد ۋە مەدەنىيەت تەرەققىي قىلغان؛ ئۇنىڭ ئەكسىچە بولغان چاغلاردا نىزا، ۋەيرانچىلىق ئەۋج ئالغان، قايسى مىللەت بولمىسۇن ئوخشاشلا زىيان تارتقان.

ئازادلىقتىن كېيىن، سوتسىيالىستىك تۈزۈمنىڭ ئورنىتىلىشىغا ئەگىشىپ جۇڭگو تارىخىدا، جۈملىدىن شىنجاڭ تارىخىدا ئۇلۇغ بۇرۇلۇش بولدى. پارتىيە مىللىي سىياسىتىنىڭ پارلاق نۇرىدا ۋەتەننىڭ بىرلىكى مۇستەھكەملەندى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى كۈچەيدى. ھەر مىللەت خەلقى كومپارتىيىنىڭ رەھبەرلىكىدە، تىنچ مۇھىتتا ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش، خەلق ئىگىلىكىنى يۈكسەلدۈرۈش جەھەتلەردە كارامەت ئىشلارنى قىلدى. بولۇپمۇ پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن كېيىن، ئىسلاھات ئېچىۋېتىش، قۇرۇلۇش تېز تەرەققىي قىلىش بىلەن بىللە، خەلق تۇرمۇشى كۆرۈنەرلىك ياخشىلىنىشقا يۈزلەندى. 1989 - يىلى شەھەر ئاھالىسىنىڭ ئوتتۇرىچە يىللىق كىرىمى 1222.3 يۈەنگە، دېھقان-چارۋىچىلارنىڭ 546.6 يۈەنگە يېتىپ زور ئۆسۈش بولدى، نامرات رايونلار ئازايدى.

ماركسىزملىق مىللەت قارىشىدا چىڭ تۇرايلى

تۇرنىسا توختى

لېكىن، ئاشۇنداق ياخشى ۋەزىيەتتە، چەت ئەللەردە يۈرۈۋاتقان بىر قىسىم بۆلگۈنچى كۈچلەر مەملىكەت ئىچىدىكى ئىنتايىن ئاز ساندىكى مىللىي بۆلگۈنچىلەر بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپ، ۋەتىنىمىزنى پارچىلاشتەك رەزىل ھەرىكەتلىرىنى زادى توختاتمىدى، بەلكى يېقىنقى يىللاردىن بېرى تېخىمۇ غالجىرلاشتى. پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىگە قارا چاپلىدى، مىللىي ئۆچمەنلىك پەيدا قىلىشقا ئۇرۇندى، ھەتتا ئىنتايىن ئاز ساندىكى ئازغۇنلارنى توپىلاڭ كۆتۈرۈشكە قۇتراتتى. شۇ ئارقىلىق شىنجاڭنى مۇقەددەس ۋەتىنىمىز قوينىدىن ئايرىۋەتمەكچى بولدى. بىز ئۇلارنىڭ بۇ سۇيىقەستلىك نىيىتىنى پىرىپ تاشلىشىمىز لازىم. بۇنىڭ ئۈچۈن توغرا مىللەت قارىشىنى تىكلىشىمىز كېرەك.

مىللەت قارىشى كىشىلەرنىڭ مىللىي مەسىلە ھەققىدىكى ئاساسىي كۆز قارىشى. ئوخشاشمىغان سىنىپلارنىڭ ئىقتىسادىي ئورنىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقى، ھەر قايسىسى ئۆز سىنىپلىرىغا ۋەكىللىك قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن، مىللەتكە ۋە مىللىي مەسىلىگە مۇئامىلە قىلىشتىكى قارىشىمۇ ئوخشاش بولمايدۇ، جۈملىدىن، مەسىلىنى ھەل قىلىش ئۇسۇلىمۇ ئوخشىمايدۇ. ھەر قايسى سىنىپ مىللىي مەسىلىنى ئۆز نۇقتىئىنەزىرى بويىچە چۈشىنىدۇ، ئۆز سىنىپىنىڭ مەنپەئىتىگە بىنائەن مىللىي پروگرامما، سىياسەت تۈزىدۇ، مىللىي مەسىلىنى ئاشۇ بويىچە ھەل قىلىدۇ. ماركسىزملىق مىللەت قارىشى پرولېتارىيات دۇنيا قارىشىنىڭ تەركىبىي قىسمى، ئۇ، پرولېتارىيات ۋە ئۇنىڭ پارتىيىسىنىڭ مىللەت ھەم مىللىي مەسىلىنى كۆزىتىشتىكى ئومۇمىي نۇقتىئىنەزىرى، شۇنىڭدەك مىللىي مەسىلىنى ھەل قىلىشتىكى پروگراممىسى، سىياسىتى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى مۇستەھكەملەشتىكى قۇدرەتلىك ئىدىيىۋى قورالى، يەنە شۇنىڭدەك ئىنتېرناتسىئونالىزم — پرولېتارىيات مىللەت قارىشىنىڭ يادروسى، پرولېتارىيات ۋە ئۇنىڭ پارتىيىسىنىڭ مىللىي مەسىلىنى ھەل قىلىشتىكى تۈپ پرىنسىپى. ماركسىزملىق مىللەت قارىشى مىللەتلەرنىڭ چوڭ - كىچىكلىكى، ئىجتىمائىي تەرەققىيات دەرىجىسى قانداق بولسا بولسۇن سىياسىي، قانۇن ۋە ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ ھەر قايسى تەرەپلىرىدە باراۋەر ئورۇندا تۇرۇشى، مىللىي كەمسىتىشكە ئۇچرىماسلىقى، ھەر مىللەت خەلقى باراۋەرلىك ئاساسىدا ئىتتىپاقلىشىشى، بىر - بىرى بىلەن ھەمكارلىشىشى، مىللىي كەمسىتىش ۋە بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇشى لازىم، دەپ ھېسابلايدۇ. ماركسىزملىق مىللەت قارىشى بىردىنبىر توغرا قاراش، ئۇنىڭدا چىڭ تۇرغاندىلا مىللىي مۇناسىۋەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتا ئورتاق تىلغا ئىگە بولغىلى، مىللىي مەسىلە توغرىسىدىكى تونۇشنى ماركسىزملىق ئىدىيە ئاساسىدا بىرلىككە كەلتۈرۈپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى مۇستەھكەم ئىدىيىۋى ئاساسقا ئىگە قىلغىلى بولىدۇ.

ماركسىزملىق مىللەت قارىشىدا چىڭ تۇرۇشتا، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۈپ مەنپەئەتى بىلەن پارتىيىنىڭ تۈپ مەنپەئىتىنىڭ بىردەكلىكىدە چىڭ تۇرۇش كېرەك. بۇنىڭدىن چەتنەيدىغان ھەر قانداق خاھىشقا قارشى كۈرەش قىلىش لازىم. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئازادلىقى، باراۋەرلىكى، ئىتتىپاقلىقىنىڭ تۈپ كاپالىتى. ئۇ بولمىغان بولسا، مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى ھەقىقىي باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىقنىڭ ئەمەلگە ئېشىشى، مىللەتلەرنىڭ ئورتاق گۈللىنىشى، قۇدرەت تېپىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

ماركسىزملىق مىللەت قارىشىدا چىڭ تۇرۇشتا، مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىقتا چىڭ تۇرۇش لازىم. مىللەتلەر باراۋەر بولۇش مىللەتلەرنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ ئالدىنقى شەرتى. مىللەتلەر بىر - بىرىنىڭ باراۋەرلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىشى، ئۇنى قوغدىشى كېرەككى، ھەر قانداق شەكىلدىكى مىللىي كەمسىتىش ۋە چەتكە قېقىشقا، مىللىي ئايرىمىچىلىققا قەتئىي قارشى تۇرۇش لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، يەنە مىللەتلەر بىر - بىرىدىن ئۆگىنىش، شۇ يول بىلەن مىللەتلەر ئارىسىدىكى ئەمەلدە مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋاتقان پەرقنى ئازايتىش كېرەك.

ماركسىزملىق مىللەت قارىشىدا چىڭ تۇرۇشتا، بۇرژۇئا مىللەتچىلىك نۇقتىئىنەزىرىگە قارشى تۇرۇش لازىم. سوتسىيالىستىك دۆلەتتە مىللەتچىلىك بۇرژۇئا دۇنيا قارىشىنىڭ بىر تەركىبىي قىسمى. بۇرژۇئازىيە ۋە ئۇنىڭ پارتىيىسىنىڭ مىللەتنى، مىللىي مەسىلىنى كۆزىتىشتىكى ئۆلچەم. بۇرژۇئازىيىنىڭ مىللەت قارىشى سىنىپىي زىددىيەتنى يوققا چىقىرىپ، ئەزگۈچى سىنىپلارنىڭ مەنپەئىتىنى مىللەتنىڭ مەنپەئىتى، دەۋېلىپ، ئۇنى ھەر مىللەت خەلق مەنپەئىتىنىڭ، پارتىيە، دۆلەت مەنپەئىتىنىڭ ئۈستىگە قويىدۇ - دە، مىللەت ئەلاچىلىقىنى تەرغىب قىلىپ، باشقا مىللەتنى كەمسىتىدۇ، چەتكە قاقىدۇ، مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى، ئىتتىپاقلىقىنى ئىنكار قىلىدۇ.

قىسقىسى، بىز ماركسىزملىق مىللەت نەزەرىيىسىنى، پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىنى قېتىرقىنىپ ئۆگىنىپ، ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنى مۇستەھكەم تىكلىشىمىز. شۇ ئارقىلىق تۈپتىن قارىمۇقارشى بولغان ئىككى خىل مىللەت قارىشىنىڭ چەك-چېگرىسىنى، نەزەرىيە، ئىدىيىۋى تونۇش جەھەتلەردىن ھەقىقىي ئايرىيالايدىغان بولۇشىمىز، بولۇپمۇ، ئوقۇتۇش ئەمەلىيىتىدە مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت، زىددىيەتلەرنى ئاڭلىق تۈردە ماركسىزملىق مەيدان، نۇقتىئىنەزەر ۋە ئۇسۇل ئارقىلىق ئانالىز قىلالايدىغان، مىللىي مەسىلىدىكى خاتا خاھىشلارغا، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا زىيان يەتكۈزىدىغان سۆز - ھەرىكەتلەرگە قارشى تۇرالايدىغان، مىللىي مۇناسىۋەتتە زىددىيەت كۆرۈلگەندە كۆكرەك كېرىپ چىقىپ قەتئىي ھالدا پارتىيە، خەلق مەيدانىدا تۇرۇپ زىددىيەتنى ھەل قىلالايدىغان بولۇشىمىز، ئوقۇغۇچىلارنى ماركسىزملىق مىللەت قارىشى بويىچە تەربىيىلەپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى ئۈزلۈكسىز ئىلگىرى سۈرۈشىمىز لازىم.

نېمە ئۈچۈن يېزا مائارىپى ئۇنىۋېرسال ئىسلاھ قىلىنىدۇ

گې باۋچۈەن

نېمە ئۈچۈن يېزا مائارىپى ئۇنىۋېرسال ئىسلاھ قىلىنىدۇ؟ بۇنى تۆۋەندىكى بىر نەچچە خىل سەۋەب بەلگىلىگەن:

بىرىنچىدىن، يېزا مائارىپىنىڭ ئورنى. مائارىپنىڭ ئاساسىي سالمىقى، مۇھىم ۋە قىيىن نۇقتىسى يېزىلاردا. ستاتىستىكىلىق مەلۇماتلارغا قارىغاندا، ئاپتونوم رايونىمىزدا 2008 ئوتتۇرا مەكتەپ بولۇپ، يېزا ئوتتۇرا مەكتەپلىرى 1627 گە يېتىدۇ، بۇ، ئومۇمىي مەكتەپنىڭ 81.03 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ؛ ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى 893 مىڭ 198 بولۇپ، يېزا ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى 665 مىڭ 913 كە يېتىدۇ، بۇ، ئومۇمىي ئوقۇغۇچىلارنىڭ 67.73 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ؛ ئاپتونوم رايون بويىچە 7494 باشلانغۇچ مەكتەپ بولۇپ، يېزا باشلانغۇچ مەكتەپلىرى 7005 كە يېتىدۇ، بۇ، ئومۇمىي باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ 93.47 پىرسەنتىنى، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى 1 مىليون 842 مىڭ 100 بولۇپ، يېزا باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى 1 مىليون 621 مىڭ 523 كە يېتىدۇ، بۇ باشلانغۇچ مەكتەپ ئومۇمىي ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ 88.03 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ. بۇنىڭدىن كۆرۈشكە بولىدۇكى، يېزا مائارىپى ياخشى باشقۇرۇلسا، مائارىپتىكى نۇرغۇن مەسىلىلەر ھەل بولۇپ كېتىدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئاھالىلەرنىڭ ئولتۇراقلىشىشى تارقاق، قاتناش ئىشلىرى قولايسىز، ئىقتىساد، مەدەنىيەت جەھەتتە بىر قەدەر ئارقىدا بولغانلىقتىن، مائارىپنى تەرەققىي قىلدۇرۇشمۇ بىر قەدەر قىيىن بولىدۇ. ئوقۇتۇش يىللىق مەجبۇرىي مائارىپنى ئومۇملاشتۇرۇشنىڭ قىيىن نۇقتىسىمۇ يېزىلاردا. يېزىلاردىكى ساۋاتسىزلار شەھەرلەرنىڭكىدىن كۆپ، يېزا ئەمگەكچىلىرىنىڭ سۈپىتىمۇ شەھەرلەرنىڭكىدىن تۆۋەن، شۇڭا، مائارىپنىڭ مۇھىم نۇقتىسىمۇ، كەسپىي - تېخنىكا مائارىپىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش، ئەمگەكچىلەرنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشنىڭ مۇھىم نۇقتىسىمۇ يېزىلاردا.

ئىككىنچىدىن، يېزا ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى بىلەن جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ جىددىي ئېھتىياجى. يېزا ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن، بىرىنچىدىن سىياسەتكە، ئىككىنچىدىن مەبلەغ سېلىشقا، ئۈچىنچىدىن پەن - تېخنىكىغا تايىنىش لازىم. يولداش دېڭ شياۋپىڭ: «ئاخىرقى ھېسابتا مەسىلىنى ...

... ماي قالدى. شۇڭا، يېزا مائارىپىنى ئۇنىۋېرسال ئىسلاھ قىلىش كېرەك.

ئۈچىنچىدىن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا مائارىپى يېزا ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ ئېھتىياجىغا ماس كەلمەيدۇ. ئومۇملۇق نۇقتىسىدىن قارىغاندا، يېزا مائارىپى يېزا ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ ئېھتىياجىغا ماسلىشالمايدۇلا ئەمەس، مائارىپ ئىدىيىسىمۇ تېخى دېگەندەك توغرا ئەمەس. ئاساسىي مائارىپنى جايلارنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش ئىدىيىسى تېخى مۇستەھكەم تىكلەنگىنى يوق، ئوقۇتۇش مەزمۇنى يېزا ئەمەلىيىتىدىن بەكلا يىراق، سۆزلىنىدىغانلىرى پۈتۈنلەي شەھەرلەردىكى ئىشلار؛ ئوقۇتۇش ئۇسۇلى ئاساسىي جەھەتتىن يەنىلا ئەينەن قويۇپ قويۇش شەكلىدە، ئوقۇغۇچىلارغا ئۆلۈك ھالدا يادلىتىش ئەھۋالى ئومۇمیۈزلۈك ساقلانماقتا. نەزەرىيە بىلەن ئەمەلىيەت ئېغىر دەرىجىدە ئايرىلغان، ئوقۇغۇچىلارنىڭ قول سېلىپ ئىشلەش ئىقتىدارى كەم؛ يېزا ئەمگەكچىلىرىنىڭ سۈپىتى تۆۋەن، پەن - تېخنىكىنى قوبۇل قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش ئىقتىدارى ناچار، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مائارىپ سىستېمىسىدا كەسپىي - تېخنىكا مائارىپى بىر قەدەر ئاجىز؛ كەسپىي - تېخنىكا مائارىپىدا يېزا كەسپىي - تېخنىكا مائارىپى تېخىمۇ ئاجىز.

يۇقىرىقى ئەھۋاللاردىن كۆرۈۋېلىشقا بولىدۇكى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا مائارىپىدا ئاساسىي جەھەتتىن يەنىلا بىر تەرەپلىمە ھالدا يۇقىرىلاپ ئوقۇش نىسبىتىنى قوغلىشىش خاھىشى ئېغىر ساقلانماقتا. بىزنىڭ يېزا مائارىپىمىز ئاساسىي جەھەتتىن جايلارنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتى ئۈچۈن خىزمەت قىلالمايۋاتىدۇ. نۇرغۇنلىغان يېزا بالىلىرىنىڭ مەكتەپكە كىرىش مەقسىتى پەن - مەدەنىيەت ئۆگىنىپ يۇرتىنىڭ قىياپىتىنى ئۆزگەرتىش، سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇش ئەمەس، بەلكى «يېزا ئىشىكىدىن سەكرەپ چىقىپ» شەھەرگە بېرىپ كادىر، ئىشچى بولۇشتىن ئىبارەت. لېكىن تەكشۈرۈشلەردىن داشۆلەرگە ئىمتىھان بېرىپ ئۆتىدىغانلار 3% ئەتراپىدا بولماقتا. ھالبۇكى 95 پىرسەنتتىن ئارتۇق تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن، 30% ئەتراپىدىكى تولۇق-

تېلېۋىزىيە مىللىي مائارىپنى تەرەققىي قىلدۇرۇش توغرىسىدا تەكلىپ

يۇنۇس تاھىر

شىنجاڭنىڭ تېلېۋىزىيە مىللىي مائارىپىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش توغرىسىدا تۆۋەندىكى تەكلىپلەرنى بېرىمەن:

1 . ئاپتونوم رايوننىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىنى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ تېلېۋىزىيە مىللىي مائارىپىنى يۈكسەلدۈرۈش بويىچە ئۇزاق مۇددەتلىك تەرەققىيات پىلانى تۈزۈش. ئاپتونوم رايونىمىزدا رادىئو - تېلېۋىزىيە مىللىي مائارىپى تەرەققىياتىنىڭ قانداق بولۇشى ئاپتونوم رايونلۇق تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ خىزمىتىگە باغلىق. ئۇ ئاپتونوم رايونىمىزدىكى تېلېۋىزىيە مائارىپىنىڭ مەركىزى بولۇش رولىنى جارى قىلدۇرۇشى، شۇنىڭدەك، ئۆز ئورنىنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرۇش بىلەنلا بولۇپ كەتمەي، يەنە ئاساسىي قاتلامنىڭ خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىشى كېرەك. مېنىڭچە، ھازىرقى ۋاقىتتا، تېلېۋىزىيە داشۆسى ئادەملەرنى قانداق تەربىيىلەپ چىقىش مەسىلىسىدە ئىككى خىل تونۇش مەۋجۇت. ئۇنىڭ بىرى، تېلېۋىزىيە داشۆسىنى ئاساسىي پەنلەرنىلا ئوقۇتىدىغان داشۆ قىلىپ باشقۇرۇش، دېگەن قاراش. بۇ خىل قاراش سەۋەبىدىن بەزى شۆبە مەكتەپلەردە مۇئەللىملار ئۈچۈن يەنىلا ئادەتتىكى ئالىي مەكتەپلەردە ئېچىلىۋاتقان كەسىپلەر ئېچىلىپ، يېڭى كەسىپلەر ئاز ئېچىلىۋاتىدۇ؛ يەنە بىرى، ئاساسلىق خىزمەتتىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەرنى قوبۇل قىلىپ، ئۇلارغا ھەم ئاساسىي نەزەرىيىنى، ھەم كەسپىي دەرسلەرنى ئۆتۈپ، ئەمەلىي ئىش قىلىش تىپىدىكى مەخسۇس خادىم تەربىيىلەش كېرەك، دېگەن قاراش. بىرنەچچە يىلدىن بېرى، ئىچكى ئۆلكىلەر مۇشۇ قاراش بويىچە نۇرغۇن يېڭى كەسىپلەرنى ئېچىپ، ئەمەلىي ئىش قىلالايدىغان خادىملارنى كۆپلەپ تەربىيىلەپ چىقتى. ھالبۇكى، شىنجاڭ تېلېۋىزىيە مىللىي مائارىپىدا خىمىيە سانائىتى قۇرۇلۇشى، ئېلېكتر قۇرۇلۇشى قاتارلىق يېڭى كەسىپلەر تېخى تەسىس قىلىنمىدى. ئېچىلغان كەسىپلەردە ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئەمەلىي ئىقتىدارى تۆۋەن بولدى. دېمەك، تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ ۋەزىپىسى - تېخنىكا ئىگىلىگەن، ئەمەلىي ئىش قىلالايدىغان مەخسۇس كۇرس سەۋىيىسىدىكى خادىملارنى تەربىيىلەش بولۇشى لازىم. تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى - ئەمەلىيەتنى، ئوقۇتۇشنى ئاساس قىلىپ، سۈپەتنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش؛ ئوقۇتۇشتا جانلىق، باشقۇرۇشتا قاتتىق بولۇش؛ زامانىۋى ئوقۇتۇش ۋاسىتىلىرى ئۈستۈنلۈ-

... لىدۇ. ۋەزىپە، يېتەكچى ئىدىيە ئايدىڭلاشقاندىن كېيىن، ئاپتونوم رايونلۇق تېلېۋىزىيە داشۆسى تۆۋەنگە ئادەم ئەۋەتىپ تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش ئاساسىدا قايسى تۈرلەر بويىچە قانداق كەسىپ ئېچىش، قانچىلىك ئادەم تەربىيىلەشنى قارا كۆرۈپ پىلانلاش لازىم. ئەلۋەتتە بۇ پىلانلاش پىلان تارماقلىرىنىڭ ۋە باشقا تارماقلارنىڭ چۈشىنىشى ۋە قوللىشىغا ئېرىشىشى كېرەك.

2 . تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ خاراكتېرى ۋە ئەۋزەللىكىنى زور كۈچ بىلەن تەشۋىق قىلىش. كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ تېلېۋىزىيە داشۆسى توغرىسىدىكى چۈشەنچىسىنى ئۆستۈرۈش. ئىجتىمائىي كۈچلەرنى يەنىمۇ سەپەرۋەر قىلىپ ھەر دەرىجىلىك تېلېۋىزىيە داشۆلىرىنى ياخشى باشقۇرۇش. مەسىلىنى مۇنداق قويۇشنىڭ سەۋەبى: ئۆتكەن بىر نەچچە يىلدا بۇ جەھەتتىكى تەشۋىقات كەم بولدى. شۇڭا، كىشىلەردە، بولۇپمۇ مىللىي يولداشلاردا ھەر خىل ناتوغرا قاراشلار باش كۆتۈردى. ئۇلار تېلېۋىزىيە داشۆسىنى چۈشەنمىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، تېلېۋىزىيە داشۆسى بەك كەڭ ئىجتىمائىيلىققا ئىگە بولۇپ كەتتى. مۇشۇنداق ئەھۋالدا تۈرلۈك ۋاسىتىلەردىن پايدىلىنىپ تېلېۋىزىيە داشۆسىنى كەڭرى تەشۋىق قىلىش ناھايىتى زۆرۈر.

3 . تېلېۋىزىيە داشۆسى ئۈچۈن بەزى سىياسەت، قانۇن، پەرمانلارنى تۈزۈپ چىقىش. (1) خىراجەت مەسىلىسىدە رەسمىي ھۆججەت، بەلگىلىمە بولۇشى، تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ خىراجىتى ئاپتونوم رايون ھەم ۋىلايەت (ئوبلاست) لارنىڭ مالىيەسىدە «رادىئو-تېلېۋىزىيە مائارىپى» دېگەن تۈر بويىچە مەخسۇس ئاجرىتىلىشى، شۇنىڭدەك خىراجەت ئۆلچەملىرى ئېنىق بېكىتىلىشى لازىم؛ (2) ئاساسىي قۇرۇلۇش جەھەتتە، تېلېۋىزىيە داشۆسى باشقا ئالىي مەكتەپلەر بىلەن تەڭ قاتارغا قويۇلۇپ، پۇل ئۆلچەم بويىچە ئاجرىتىپ بېرىلىشى لازىم؛ (3) دۆلەت پىلانىغا كىرگۈزۈلۈپ قوبۇل قىلىنغان تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلارنىڭ تەمىناتى ھەققىدە مەركەزدىكى ئۈچ مىنىستىرلىكنىڭ ھۆججىتى بار. ئۇنىڭدا تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ ئوقۇغۇچىلىرىغا ئادەتتىكى ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى خىراجىتىنىڭ 50 پىرسەنتىنى بېرىش، سەنئەت كەسىپلىرىگە قوبۇل قىلىنغانلارغا تولۇق خىراجەت بېرىش، دەپ كۆرسىتىلگەن. ئۇ، شىنجاڭدا ئىجرا قىلىنغىنى يوق.

يەنىلا پەن - تېخنىكىغا ھەل قىلىندۇ. پەن - تېخنىكى-
نى كەڭ تۈردە ئومۇملاشتۇرۇش ئۈچۈن ئەمگەكچى-
لەرنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشكە توغرا كېلىدۇ. پەن -
تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشتىمۇ، ئەمگەكچىلەرنىڭ
سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشتىمۇ، ھەممىسىدە مائارىپقا
تايىنىش كېرەك. گوۋۇيۈەن يەنە «يېزىلارنى پەن -
تېخنىكىغا تايىنىپ راۋاجلاندۇرۇش» ھەققىدە بەلگى-
لىمە چىقاردى. بۇ، يېزا ماائارىپىغا تېخىمۇ يۇقىرى
تەلەپ قويۇپ، يېڭى پۇرسەت يارىتىپ بەرگەنلىك.
ئەمما يېزا ماائارىپى يېزىلارنىڭ ئەمەلىيىتىدىن
ئايرىلىپ قالدى، يېزىلارنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى
ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ ئېھتىياجىغا ماسلىشال-
مىز ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن، %10 ئەتراپىدىكى
باشلانغۇچ مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار يېزىلار-
غا قايتىپ ئىشلەپچىقىرىش ئەمگىكىگە قاتنىشىۋا-
تىدۇ. ئەمما ئۇلاردا يېزىلارغا قايتىپ دېھقانچىلىق
قىلىش توغرىسىدا ئىدىيىۋى تەييارلىق يوق، دېھقان-
چىلىق ئىشلەپچىقىرىشىغا قاتنىشالىغۇدەك بىرەر ماھا-
رەت تېخىمۇ يوق، ئاتىلىرىغا ئەگىشىپ ئەنئەنىۋى
ئەمگەك ئۇسۇلىنىلا ئۆگەنمەكتە. مۇنداق ماائارىپنى
ئىسلاھ قىلماسلا بول-
مايدىغان ۋاقىت يەت-
تى، دەپ قارايمىز.

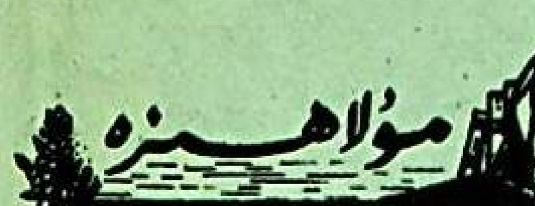

كىنى جارى قىلدۇرۇپ، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاش-
تۇرۇشنىڭ قۇرغۇچىلىرىنى تەربىيىلەش ئۈچۈن، ئاز
سانلىق مىللەتلەرنىڭ پەن - مەدەنىيەت سەۋىيىسىنى
ئۆستۈرۈش ئۈچۈن خىزمەت قىلىش. شۇنىڭ بىلەن
بىللە، خىزمەت جەريانىدا تېلېۋىزىيە داشۆسى قۇ-
رۇش، ئۇنى ياخشى باشقۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىپ،
تېلېۋىزىيە داشۆسىدىن ئىبارەت بۇ يېڭىچە تىپتىكى
ئالىي مەكتەپنىڭ شۆھرىتىنى ئۆستۈرۈشتىن ئىبارەت
بولۇشى لازىم. ئەشۇ يېتەكچى ئىدىيە يەرلىك تېلې-
ۋىزىيە داشۆلىرىدىكى بىر ئاساسلىق مەسىلىگە جاۋاب
بولىدۇ. ئۇنىڭدىكى يادرولۇق مەسىلە ئوقۇتۇشتا
جانلىق بولۇش، باشقۇرۇشتا قاتتىق بولۇش مەسىلى-
سى. ئوقۇتۇشتا جانلىق بولۇش دېگىنىمىز ئەمەلى-
يەتنى ئاساس قىلىش، ئامىمىۋى لىنىيە بويىچە مېڭىش،
قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ يول ئېچىپ ئىشلىگەنلىكنى
دېگەنلىكتۇر. بۇنىڭ ئۈچۈن كەسىپ تەسىس قىلغاندا
تۆۋەننىڭ ئەھۋالىغا بېقىپ ئىش كۆرۈش؛ ئوقۇتۇش
پروگراممىسى تۈزگەندە شۆبە مەكتەپلەردىن ئادەم
تەكلىپ قىلىپ پىكىر ئېلىپ بىرلىكتە بېكىتىش؛
ئاپتونوم رايونلۇق تېلېۋىزىيە داشۆسى ئاساسلىق
دەرسلەرنى، شۆبە مەكتەپلەر قوشۇمچە دەرسلەرنى
كېرگۈزۈپ ئۆتۈش؛ ھەم تېلېۋىزىيە دەرسى، ھەم يۈز
تۇرانە ئۆتۈلىدىغان دەرس بولۇش؛ بەزى ھوقۇق-
لارنى شۆبە مەكتەپلەرگىمۇ بېرىش. بۇ جەھەتتە،
گەنسۇ تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ بەزى تەجرىبىلىرىنى
ئۆگىنىشكە ئەرزىيدۇ. باشقۇرۇشتا قاتتىق بولۇش
دېگىنىمىز تەربىيىلەش ئۆلچىمىدە چىڭ تۇرۇش،
ئەلالىرىنى ساقلاپ قېلىپ، ناچارلىرىنى شاللىۋېتىپ
سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلىش بىلەن تېلېۋىزىيە دا-
شۆسىنىڭ نوپۇزىنى قوغداش دېمەكتۇر. بۇنىڭ
ئۈچۈن ئۆلچەمدە قاتتىق تۇرۇپ، ئىمتىھان بېرىش
ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىش زۆرۈر. جانلىق بولۇش بىلەن
قاتتىق باشقۇرۇش بىر - بىرىگە زىت بولغان قارىمۇ-
قارشىلىقنىڭ بىرلىكى بولۇپ، ئۇلار ئۆزئارا ئىلگىرى
سۈرۈش، بىر - بىرىنى چەكلەش رولىنى ئوينايدۇ.
ئىككىسى بىرلەشكەندىلا يېڭىچە يول ئاچقىلى بو-
چېگرا رايوندىكى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئىقتى-
سادىي جەھەتتە قالاق، مەدەنىيەت جەھەتتە ئارقىدا
قالغانلىقىدەك ئەمەلىيەت نەزەردە تۇتۇلۇپ، مىللىي
ماائارىپنى يۈكسەلدۈرۈشنىڭ ئالاھىدە تەدبىرلىرى
تۈزۈلۈپ، ئوقۇتۇش خىراجىتى مەخسۇس ئاجرىتىلىشى
كېرەك. ھەمدە بىلا پۇل تۆلەشكە قىستاش، پۇل يىـ
غىۋېلىپ ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش مەلۇم مەنىدىن
ئېيتقاندا ئوقۇغۇچىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىشىگە چەك
قويغانلىق بولۇپ قالىدۇ.

4. ئەمەلىي ئىشلىتىشكە بولىدىغان، تېز ئىقتى-
سادىي ئۈنۈم بېرىدىغان زامانىۋى پەن - تېخنى-
كىغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىش لازىم. تېلېۋىزىيە
داشۆسىنىڭ ئىشىكىنى زىيالىي ياشلارغىمۇ ئېچىش.
چۈنكى جەمئىيەتتە ئىش كۈتۈپ تۇرغانلار بار، غايە-
رى كۆپىيىۋاتىدۇ. ئەگەر بۇ ئوقۇغۇچىلار ئەمەلىي
قوللىنىلىدىغان تېخنىكىنى ئىگىلىۋالسا، ئۇلار
جەمئىيەتتە ئىش تېپىپ قالىدۇ-دە، دۆلەتكە سېلىق
بولۇپ قالمايدۇ.

5. ناھىيىلەردىمۇ تېلېۋىزىيە خىزمەت پونكىتى
قۇرۇش. تېلېۋىزىيە ئوتتۇرا تېخنىكومى ناھىيىلەردە
ئېچىلىپ، يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈلسە، دېھقانلار مەن-
پەئەتلىنىدۇ. بۇ، ئومۇمىي ئىشلارغا پايدىلىق.

6. ئېلىمىز تېلېۋىزىيە ماائارىپىدا ئۇيغۇرچە-
مۇ دەرس ئۆتۈلىدۇ، دەپ ئېنىق بەلگىلىنىپ، خىز-
مەتلەر شۇ بويىچە قانات يايدۇرۇلۇۋاتىدۇ. لېكىن،
تېلېۋىزىيە داشۆسىنىڭ ئۇيغۇرچە دەرسلىكلىرىنى
تەرجىمە قىلىش، تۈزۈش، نەشر قىلىش، تارقىتىش
ئىشى تۈزلۈك سەۋەبلەر بىلەن توختاپ قېلىۋاتىدۇ.
بۇنى تېزدىن راۋانلاشتۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ.

7. ھازىر ئۇيغۇرچە ئۈن - سىنئالغۇ لېنتىلى-
رىنى ئاپتونوم رايونلۇق تېلېۋىزىيە داشۆسى ئۆزى
تەييارلاۋاتىدۇ، شۆبە مەكتەپلەر شۇنىڭدىن ئېلىۋا-
تىدۇ. بۇنىڭ بىلەن خوتەن قاتارلىق چەت - يىراق
جايلار ئۇنى ۋاقتىدا ئالالماي ئوقۇتۇشقا تەسىر
يېتىۋاتىدۇ. بۇنى قانداق ھەل قىلىش مەسىلىسىنى
ئەستايىدىل ئويلانماي بولمايدۇ.

ئوقۇتۇش ئىسلاھاتى تەجرىبىسىدە دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك بىر نەچچە مەسىلە

ئوقۇتۇش ئىسلاھاتىنى چوڭقۇر-
لاشتۇرۇشتا، تەجرىبىنى باشلامچى
قىلىش كېرەك. ئوقۇتۇش ئىسلاھاتى
تەجرىبىسى جەريانىدىلا، بىز ئاۋ-
ۋال ئۆزىمىزنىڭ ئوقۇتۇش ئىسلا-
ھاتى نەزەرىيىسىنى تەكشۈرەلەي-
مىز، قانۇنىيىتىنى بايقاپ، ئوقۇ-
تۇش سۈپىتىنى كەڭ كۆلەمدە ئۆس-
تۈرۈشنىڭ يولىنى تاپالايمىز. ئوقۇ-
تۇش ئىسلاھاتى تەجرىبىسىنى ئې-
لىپ بارغاندا تۆۋەندىكى مەسىلى-
لەرگە دىققەت قىلىش كېرەك: 1. ئىم-
تىھان نەتىجىسى ۋە يۇقىرىلاپ ئو-
قۇش نىسبىتىنى ئوقۇتۇش ئىسلاھا-
تىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغان -
بولمىغانلىقىنى ئۆلچەشنىڭ ئۆل-
چىمى قىلىۋالىدىغان ئەھۋالدىن
خالاس بولۇش كېرەك. 2. تەجرىبە-
دىكى تۈرلۈك كۆرسەتكۈچلەرنى
كونكرېت تەھلىل قىلىپ، مىقدار-
لاشتۇرۇشقا بولىدىغانلىرىنى مىق-
دارلاشتۇرۇش، تەجرىبىنى تىزگىن-
لەش، تەجرىبىنىڭ ئۈنۈمى ۋە ئې-
شەنچلىكلىكىنى كۈچەيتىپ، تەج-
رىبىنىڭ ئىلمىيلىكىنى ئۆستۈرۈش
كېرەك. 3. پۈتۈن گەۋدىلىك ئىسلا-
ھات تەجرىبىسى بىلەن يەككە تۈر
بويىچە ئېلىپ بېرىلىدىغان تەجرى-
بىسىنى بىرلەشتۈرۈپ، پۈتۈن گەۋ-
دىلىك تەجرىبە ئىسلاھاتى ئارقى-
لىق يەككە بويىچە ئېلىپ بېرىلى-
دىغان تەجرىبە ئىسلاھاتىغا يېتەك-
چى قىلىش، يەككە تۈر بويىچە ئې-
لىپ بېرىلىدىغان تەجرىبە ئىسلا-
ھاتى ئارقىلىق پۈتۈن گەۋدىلىك
تەجرىبە ئىسلاھاتىنى بېيىتىش ۋە
چوڭقۇرلاشتۇرۇش كېرەك. 4. چەت
ئەللەرنىڭ ئوقۇتۇش ئىسلاھاتى
تەجرىبىسىدىكى مۇۋەپپەقىيەتلىك تەج-
رىبىلەردىن پائال پايدىلىنىش كېرەك.

ئوقۇتۇش ئۇسۇلى ئىسلاھاتىدىكى ئىككى پرىنسىپ

دەرسخانا ئوقۇتۇشى ئوقۇتۇشنىڭ
ئاساسىي شەكلى. ئوقۇتۇش ئۇسۇ-
لىنى ئىسلاھ قىلىش ۋە دەرسخانا
ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن تۆ-
ۋەندىكى ئىككى پرىنسىپقا ئەمەل
قىلىش كېرەك:

1. نەزەرىيىنى ئەمەلىيەت بى-
لەن بىرلەشتۈرۈش پرىنسىپى. يېڭى
ئوقۇتۇش ئۇسۇلىنى قوللىنىشنى
ئويلاشقاندا، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئىدد-
يىسى، سۆز - ھەرىكىتىنى تۇتۇشقا
دىققەت قىلىپ، ئوقۇتۇشنىڭ قارات-
مىلىقىنى كۈچەيتىش، بۇ ئارقىلىق
بىلىمنىڭ ئىقتىدارغا ئايلىنىشىنى
ئىلگىرى سۈرۈش؛ «ئېچىۋېتىش شەك-
لى»دىكى ئوقۇتۇش پرىنسىپىنى
يولغا قويۇپ، ئىجتىمائىي ئەمەلى-
يەتكە زىچ بىرلەشتۈرۈش، دەۋر قە-
دىمىگە ئەگىشىپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ
رىقابەت ئېڭىنى ئۈزلۈكسىز ئاشۇ-
رۇش، ئوقۇتۇشنى دەۋر ئالاھىدى-
لىكىگە ئىگە قىلىش كېرەك. ئۇندىن
باشقا يەنە، ئوقۇش پۈتتۈرگەن
ئوقۇغۇچىلارنى ئىزقوغلاپ تەكشۈرۈپ،
مەكتەپتىكى ئوقۇغۇچىلارنى ئىجا-
بىي ئۈلگىگە ئىگە قىلىش ۋە سەل-
بىي جەھەتتىمۇ ساۋاقلارنى قوبۇل
قىلالايدىغان قىلىش لازىم.

2. كۆرسەتمىلىك پرىنسىپى. مۇ-
تەخەسسىسلەرنىڭ تەھلىلىگە ئاسا-
سلانغاندا، كىشىلەر شەيئىلەرنى ئىد-
راك قىلغاندا، ئۇلارنىڭ كۆرۈش
سېزىمى، ئاڭلاش سېزىمى ۋە تېرە
سېزىمى قاتارلىق ئۈچ خىل سېزىمى-
نىڭ نىسبىتى ئەڭ يۇقىرى بولۇپ،
جەمئىي 94 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ،
شۇڭا، ئوقۇتۇشتا ئوقۇغۇچىلارنى
كۆپ كۆرۈش، كۆپ ئاڭلاش، كۆپ
ئىشلەش ياكى ئوقۇتقۇچى ئۈلگە
كۆرسىتىش، ئوقۇغۇچىلار ئورۇن-
داش، سىنئالغۇ، پرويېكسىيە پى-
لاستىنكىسى قاتارلىق زامانىۋى ۋا-
سىتىلەرنى ئىشلىتىپ ئوقۇتۇش ئې-
لىپ بېرىش ئارقىلىق ئوقۇغۇچىلار-
نىڭ مېڭىسىدە كونكرېت، ئېنىق،
چوڭقۇر، ئۇزاققىچە ئۇنتۇلمايدى-
غان تەسىرات قالدۇرۇش كېرەك.

«ماائارىپ يېتەكچى گېزىتى»دىن

(بېشى 1 - بەتتە)

ئىگىلىكنى يۈكسەلدۈرۈش مۇمكىن ئەمەس. ئىگىلىك يۈك -
سەلمىسە، ئاخىرقى ھېسابتا مۇقىملىقنى ساقلىغىلى بول -
مايدۇ، دەيدۇ. ماائارىپ سېپىدىكى ۋەزىيەتنىڭ مۇقىملىقى،
ماائارىپ ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى پۈتكۈل ۋەزىيەتنىڭ مۇ-
قىملىقى ۋە ئىگىلىك قۇرۇلۇشىنىڭ تەرەققىياتىغا نىسبەتەن
مۇھىم رول ئوينايدۇ. نۆۋەتتە، مۇقىملىققا تەسىر قىلىۋات -
قان ئاساسىي خەۋپ — مىللىي بۆلگۈنچىلىكتىن ئىبارەت.
بىز خەلقئارا چوڭ ئاتموسفېرانىڭ تەسىرى ۋە ھەممىگەت ئە -
چىدە يەنىلا بەلگىلىك دائىرىدە ساقلىنىۋاتقان سىنىپىي
كۈرەش يۈزلىنىشىنى سەگەكلىك بىلەن تونۇشىمىز، ماركس -
ىزملىق مىللەت قارىشى ۋە دىنىي قاراشنى مۇستەھكەم
تۇرغۇزۇپ، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قەتئىي تەۋرەنمەي قارشى
تۇرۇپ، ۋەتەننىڭ بىرلىكى ۋە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى قوغ -
داپ، مەكتەپلەرنى مىللىي بۆلگۈنچىلىككە، بۇرژۇئاچە ئەر-
كىنلەشتۈرۈشكە قارشى تۇرۇشتىكى جەڭگىۋار قورغان، سوت -
سىيالىزم ئىشلىرىنىڭ قۇرغۇچىلىرى ۋە ئىز باسارلىرىنى
يېتىشتۈرىدىغان كۈچلۈك بازا قىلىپ قۇرۇپ چىقىشىمىز لازىم.
يولداش جىياڭ زېمىن بۇ قېتىم ئاپتونوم رايونىمىزغا
كېلىپ تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىش ئارقىلىق مەركىزىي كومى-
تېتنىڭ شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت كادىرلىرى ۋە ئاممىسىغا
بولغان سەمىمىي غەمخورلۇقىنى ئىپادىلەپ، بىزنى زور
دەرىجىدە ئىلھاملاندۇردى ۋە تەربىيىلىدى. ھەر مىللەت
ماائارىپ خىزمەتچىلىرى قولنى قولغا تۇتۇشۇپ، قەلبداش،
ھەمنەپەس ۋە تەقدىرداش بولۇپ، تۈرلۈك خىزمەتلەرنى
تىرىشىپ ياخشى ئىشلەپ، «مۇقىملىق ۋە تەرەققىيات»تىن
ئىبارەت تارىخىي ۋەزىپىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن تىرى-
شىپ كۈرەش قىلايلى!

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 169 - قورو. تېلېفون: 218789 - 387، 287915. پوچتا نومۇرى: 830001. گېزىت - ژۇرناللارنىڭ بېسىلىشىغا يول قويۇش كىنىشكىسى: (XJ) 0056 - نومۇرلۇق